

**T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
REKREASYON ANA BİLİM DALI**

**AÇIK ALAN REKREAKTİF ETKİNLİKLERE KATILAN BİREYLERİN RİSK
ALMA VE MOTİVASYON DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tunahan OĞUZ

**Danışman
Doç. Dr. Meriç ÖDEMİŞ**

**ALANYA
2025**

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**AÇIK ALAN REKREAKTİF ETKİNLİKLERE KATILAN BİREYLERİN RİSK
ALMA VE MOTİVASYON DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tunahan OĞUZ
Anabilim Dalı: Rekreasyon Anabilim Dalı
Program Adı: Rekreasyon Yüksek Lisans Programı

Danışman
Doç. Dr. Meriç ÖDEMİŞ

ALANYA
(2025)

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Tunahan OĞUZ'un “Açık Alan Rekreatif Etkinliklere Katılan Bireylerin Risk Alma ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı tezi 25/06/2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek “Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca, Rekreasyon Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

	Unvanı-Adı Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	:	
Üye	:	
Üye	:	
Üye	:	

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Tunahan OĞUZ

TEŞEKKÜR

Lisanstan mezun olduğum andan itibaren her konuda destekçim olan Prof. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ hocama, bu araştırmanın yapılma aşamasının her anında yanımda olan Doç. Dr. Meriç ÖDEMİŞ hocama ve yüksek lisans eğitim sürecinde yardımını esirgemeyen Prof. Dr. Yavuz YILDIZ, Dr. Öğr. Üyesi Deniz ELVAN hocalarıma da sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tunahan OĞUZ

ÖZET

AÇIK ALAN REKREAKTİF ETKİNLİKLERE KATILAN BİREYLERİN RİSK ALMA VE MOTİVASYON DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Tunahan OĞUZ

Rekreasyon Anabilim Dalı

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Haziran, 2025 (59 Sayfa)

Bu araştırmanın amacı, açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma eğilimleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada, bireylerin demografik özellikleri, kişilik yapıları, geçmiş deneyimleri ve motivasyon kaynakları gibi çeşitli değişkenler dikkate alınmıştır. Veriler, “Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu (DOSPRT-30)” ve “Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği” kullanılarak 185 kadın (ortalama yaş= 30,31±5,38 yıl), 240 erkek (ortalama yaş= 31,05±5,74 yıl) oluşan toplam 425 (ortalama yaş= 30,73±5,59 yıl) katılımcıdan toplanmıştır. Verilerin analizinde parametrik olmayan testler (Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Spearman Korelasyon) kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre, erkek bireylerin risk alma ve motivasyon düzeyleri kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bekâr bireyler evlilere göre daha fazla risk alma eğilimindeyken, eğitim düzeyi arttıkça sağlık/güvenlik risk algısının da arttığı gözlemlenmiştir. Rekreatif etkinlik türü ve bölgesi gibi değişkenler de bazı alt boyutlarda anlamlı farklılıklar göstermiştir. Risk alma ile motivasyon arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuş, risk alma davranışının motivasyonu artırıcı bir unsur olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma, açık alan rekreatif etkinliklerin planlanması ve katılımcı güvenliğinin sağlanması açısından önemli bulgular sunmakta; aynı zamanda bireylerin psikolojik ve davranışsal eğilimlerini anlamaya yönelik literatüre katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Risk alma, motivasyon, rekreatif etkinlikler, açık alan.

ABSTRACT

AN EXAMINATION OF RISK-TAKING AND MOTIVATION LEVELS OF INDIVIDUALS PARTICIPATING IN OUTDOOR RECREATIONAL ACTIVITIES

Tunahan OĞUZ

Department of Recreation

Alanya Alaaddin Keykubat University, Graduate School of Education

June, 2025 (59 Pages)

This study aims to investigate the relationship between risk-taking behavior and motivation levels among individuals who participate in outdoor recreational activities. The research considers a range of variables, including participants' demographic characteristics, personality traits, prior experiences, and motivational sources. Data were collected from 425 data were collected from a total of 425 participants, including 185 women (mean age = $30,31 \pm 5,38$ years) and 240 men (mean age = $31,05 \pm 5,74$ years), with an overall mean age of $30,73 \pm 5,59$ years."participants using the *Domain-Specific Risk-Taking Scale – Short Form (DOSPERT-30)* and the *Motivation Scale for Participation in Recreational Activities*. Non-parametric statistical tests (Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis, and Spearman Correlation) were employed in the data analysis.

The findings reveal that male participants exhibit significantly higher levels of risk-taking and motivation compared to female participants. Single individuals were found to take more risks than married ones, and higher levels of education were associated with increased perceptions of health and safety risks. Additionally, variables such as the type and location of recreational activities showed significant differences across certain subdimensions. A positive and significant correlation was identified between risk-taking and motivation, suggesting that risk-taking behavior may serve as a motivating factor. This study offers valuable insights for the planning and management of outdoor recreational activities, particularly in ensuring participant safety. It also contributes to the existing literature by enhancing our understanding of the psychological and behavioral tendencies of individuals engaging in such activities.

Keywords: Risk-taking, motivation, recreational activities, outdoor recreation.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	i
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xi
Kısaltmalar	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	3
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Problem Cümlesi.....	3
1.4. Araştırmanın Hipotezleri.....	4
1.5. Araştırmanın Sayıtları	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
2. LİTERATÜR	6
2.1. Rekreasyon	6
2.2. Rekreasyon Kavramı.....	6
2.3. Rekreasyonun Özellikleri.....	7
2.4. Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması	8
2.5. Açık Alan Rekreasyonu	9
2.5.1. Açık Alan Rekreasyonu Kavramının Tanıtımı	9

2.5.2. Açık Alan Rekreasyonun Ortaya Çıkışı	10
2.5.3.Doğada Gerçekleştirilen Açık Alan Rekreasyon Faaliyet Çeşitleri.....	13
2.5.3.1.Karada Yapılan Faaliyetler	13
2.5.3.2.Kar ve Buzda Yapılan Faaliyetler.....	14
2.5.3.3.Suda Yapılan Faaliyetler.....	14
2.5.3.4.Havada Yapılan Faaliyetler	15
2.6. Risk ve Risk Kavramı	15
2.6.1. Açık Alan Rekreasyonunda Risk Yönetimi	17
2.7. Motivasyona Genel Bir Bakış	20
2.7.1. Rekreasyon Motivasyonu.....	22
3. YÖNTEM.....	25
3.1.Araştırma Modeli	25
3.2.Çalışma Grubu	25
3.3.Çalışmaya Dahil Edilme Kriterleri.....	25
3.4.Veriler Toplama Araçları	25
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu.....	26
3.4.2. Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu (DOSPRT-30).....	26
3.4.3. Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği	26
3.5.Verilerin Toplanması	27
3.6.Verilerin Analizi.....	27
4. BULGULAR.....	28
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	39
6. ÖNERİLER.....	42
7. KAYNAKLAR	43
8. EKLER.....	52
EK-1. Etik Kurul Onayı	52

EK-2. Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu (DOSPERT-30) Kullanım İzni	53
EK-3. Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği Kullanım İzni	54
EK-4. Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu (DOSPERT-30).....	55
EK-5. Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği.....	56
EK-6. Kişisel Bilgi Formu.....	58
ÖZGEÇMİŞ	59

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 2.1. Risk Seviyelerine İlişkin Özellik, Tanım, Değerler ve Korkular (Keyes, 1985: 41-43; Ewet, 2007: 5).	16
Tablo 2.2. Açık alan faaliyetlerinde risklerin sınıflandırılması (SUU,2018).....	18
Tablo 2.3. Pearce seyahat kariyerini motivasyon seviyesi (Ryan, 1998 ve Pearce 1998'den değiştirilerek yapılmıştır).....	22
Tablo 4.1. Araştırma grubunun demografik bilgilerine göre frekans dağılımları	28
Tablo 4.2. Cinsiyet değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması.....	29
Tablo 4.3. Medeni durum değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması.....	30
Tablo 4.4. Eğitim durumu değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması.....	31
Tablo 4.5. Rekreatif etkinlik değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması.....	32
Tablo 4.6. Rekreatif etkinlik bölgesine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması.....	33
Tablo 4.7. Etkinliğin tatilde yapılma durumu değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması.....	34
Tablo 4.8. Satın alma tarzı değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması.....	35
Tablo 4.9. Risk alma ve motivasyon ilişkisi	37
Tablo 4.10. Hipotezlerin kabul veya ret durumu	38

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.7.1. Açık Alan Rekreasyonundaki Riskler ve Etkileşimler Kalkan, Ayşe, Açık Alan Rekreasyonu, Doğa Sporları Yapan Bireylerin Bu Sporları Yapma Nedenleri, 2012	19
---	----

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

Kısaltmalar

DOSPERT-30: Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu

1. GİRİŞ

Rekreasyon hem fiziksel hem de zihinsel sağlığınıza olumlu etkileri olan, aktif veya pasif şekilde katılabileceğimiz, keyifli ve enerji verici etkinliklerdir. Bu aktiviteler, aynı zamanda kendimizi daha iyi tanımamıza olanak sağlar (Çelebi ve Özbey, 2020). Rekreasyon faaliyetlerine katılmak, empati kurma yeteneğimizi geliştirir ve diğer insanlarla daha samimi ilişkiler kurmamıza yardımcı olur. Ayrıca, plan yapma, farkındalık kazanma, takdir etme, iş birliği yapma, problem çözme ve duygu düzenleme gibi sosyal becerilerimizi artırır (Szabo ve Ábrahám, 2013; Umaç, 2021).

Rekreasyon, mekân açısından açık alan ve kapalı alan rekreasyonu olarak ikiye ayrılmaktadır. Açık alan rekreasyonu, insan-çevre ilişkilerinin detaylarını ve çeşitli kültürel etkileri yansıttığı için büyük önem taşır. Bu tür rekreasyon, farklı tanımlarla ifade edilse de benzer anlamlar taşımaktadır. İbrahim ve Cordes (2002), açık alan rekreasyonunu en kapsamlı şekilde tanımlayanlardan biridir: "Açık alan rekreasyonu, katılımcıların gönüllü olarak yer aldığı ve doğa unsurlarıyla etkileşim içinde oldukları düzenlenmiş serbest zaman aktiviteleridir" (Plummer, 2009) olarak tanımlamaktadır. Açık alan etkinlikleri kapsamında, doğanın bir kaynak olarak kullanıldığı doğa sporları önemli bir yer tutmaktadır. Doğa sporları, kara, hava, su ve kar üzerinde gerçekleştirilen faaliyetler olarak sınıflandırılmaktadır. Hardiman ve Burgin (2011), açık alan rekreasyonlarını ve macera turizmini birlikte tanımlamaktadır. Benzer şekilde, Weber (2001) de maceracı rekreasyon faaliyetleri ile açık alan rekreasyonlarını birleştirici bir tanımlama yapmayı tercih etmiştir. Weber, açık alan rekreasyonlarını, macera rekreasyonlarının bir sonucu olarak ortaya çıktığını savunmaktadır.

Bireylerin açık alan etkinliklerine yönelmesinin temelinde, şehir yaşamından uzaklaşarak doğada kendilerini dinleme arzusu yatmaktadır. Doğaya çıkan bireyler, fiziksel olarak güçlenmekte ve psikolojik olarak rahatlayarak ruhsal dinginlik kazanmaktadır. Şehrin tüm kirliliğinden uzaklaşan bireyler, açık alanlarda çeşitli faydalar elde etmektedir. Rekreasyonu anlamaya yönelik iki temel yaklaşım bulunmaktadır. Nesnel yaklaşım, rekreasyonu bireylerin boş zamanlarında tercih ettikleri etkinlikler olarak değerlendirirken; öznel yaklaşım, rekreasyonu katılımcıların değerleri, tutumları ve motivasyonları bağlamında inceler (Raadik ve ark., 2010). Bu bağlamda, bireylerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik motivasyonu, rekreasyonun öznel yaklaşımı çerçevesinde anlam kazandığı ifade edilebilir.

Motivasyon, çeşitli sebepler ve faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösteren kapsamlı bir kavramdır. Biyolojik nedenlerle, örneğin açlık ve susuzluk gibi, ya da psikolojik nedenlerle, örneğin başarı arzusu ve statü kazanma isteği gibi, ortaya çıkabilir. Motivasyon, içsel ve dışsal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İçsel motivasyon, bireyin ilgi ve merak düzeyiyle ilişkiliyken, dışsal motivasyon daha çok performansa dayalı ve sosyal beklentiler içeren bir türdür. Her iki motivasyon türü de yaşamın farklı dönemlerinde ve çeşitli şekillerde kendini gösterebilir (Kinczel ve ark., 2020). Rekreatif faaliyetler incelendiğinde hem içsel hem de dışsal motivasyon türlerinin bu etkinliklere katılımda etkili olduğu gözlemlenmektedir (Müderrişoğlu ve ark., 2006).

Rekreatif etkinliklere yönelik motivasyon, bireyden bireye farklılık göstermekle birlikte, bu motivasyonu sağlayan birçok faktör bulunmaktadır. Yenilenme ve iyileşme, sosyal etkileşim ve iletişim kurma, zihinsel açıklık, özgürlük hissi, içsel farkındalık kazanma ve mutluluk bu faktörlerin başlıcalarıdır. Bu nedenlerden hareketle, rekreatif ihtiyacının hem bireysel hem de toplumsal açıdan ele alınması gerektiği düşünülmektedir (Jenkins ve Pigram, 2006).

Macera rekreasyonunda "risk algısı" kişisel bir özellik taşıyor ve risk alma motivasyonları bireyler arasında farklılık gösterir (Dinç ve Tez, 2021). Risk, fiziksel, sosyal ve psikolojik boyutlarda ortaya çıkabilir ve bireyleri macera rekreasyonu programlarına çeken başlıca unsurlardan biridir (Dinç, 2018). Macera etkinliklerinde risk alma ve risk yönetimi kavramları, önemli tartışma konuları arasında yer almakta olup, bazı kaynaklar riskin motivasyon sağlayan bir unsur olduğunu belirtmektedir (Buckley, 2012).

Bu çalışmada, açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma davranışları ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki incelenerek bu alandaki bilgi boşluklarının doldurulması amaçlanmaktadır. Araştırmanın bulguları, rekreatif etkinliklerin planlanması ve bireylerin bu etkinliklere katılımının teşvik edilmesi açısından önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca, bireylerin risk alma ve motivasyon düzeylerinin anlaşılması, bu etkinliklerin daha güvenli ve tatmin edici bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak tanıyacaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, açık alan rekreatif etkinlikler kapsamında özellikle macera, heyecan ve risk unsurları barındıran faaliyetlere katılan bireylerin katılım nedenlerini, risk alma eğilimlerini ve motivasyon düzeylerini incelemektir. Araştırma, bireylerin risk alma davranışlarını ve motivasyonlarını etkileyen faktörleri belirlemeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda, katılımcıların demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi), kişilik özellikleri (özgüven, macera arayışı), geçmiş deneyimleri, sosyal etkileşimleri ve fiziksel uygunluk düzeyleri gibi çeşitli faktörler dikkate alınacaktır. Ayrıca, içsel motivasyon kaynakları (kişisel tatmin, başarı duygusu) ve dışsal motivasyon kaynakları (sosyal kabul, ödüller) gibi unsurlar da araştırmanın odak noktaları arasında yer almaktadır. Araştırma, iki farklı ölçek kullanılarak elde edilen verilerle bu ilişkileri analiz etmeyi amaçlamaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma ve motivasyon düzeylerini anlamak açısından önemli bir katkı sunmaktadır. Risk alma ve motivasyon arasındaki ilişkiyi belirlemek, bu tür etkinliklerin planlanması ve yönetilmesi için değerli bilgiler sağlayabilir. Özellikle, bireylerin güvenliğini sağlamak ve etkinliklerden maksimum fayda elde etmelerini temin etmek amacıyla bu bilgilerin kullanılması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, araştırma sonuçları, rekreatif etkinliklerin katılımcıların psikolojik ve fiziksel sağlığı üzerindeki etkilerini anlamak için de önemli ipuçları sunabilir. Bu çalışma hem akademik literatüre katkı sağlayacak hem de pratik uygulamalarda kullanılabilecek değerli bilgiler sunacaktır. Böylece, açık alan rekreatif etkinliklerin daha güvenli ve etkili bir şekilde düzenlenmesine yardımcı olunacaktır.

1.3. Problem Cümlesi

1. Açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma eğilimleri ve motivasyon düzeylerinde çeşitli değişkenlere göre (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum, refah seviyesi vb.) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma eğilimleri ile motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

H1a: Risk alma eğilimlerine göre cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H1b: Motivasyon düzeylerine göre cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2a: Risk alma eğilimlerine göre yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2b: Motivasyon düzeylerine göre yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3a: Risk alma eğilimlerine göre eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3b: Motivasyon düzeylerine göre eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H4a: Risk alma eğilimlerine göre medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H4b: Motivasyon düzeylerine göre medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H5a: Risk alma eğilimlerine göre refah düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H5b: Motivasyon düzeylerine göre refah düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H6: Açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma ve motivasyon düzeyleri, etkinlik türüne göre farklılık gösterir (örneğin, Yamaç Paraşütü, Rafting, Jeep Safari, Atv Safari, Dalış, Kayak, Snowboard vb.).

H7: Risk alma eğilimleri ile motivasyon düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

- Araştırmaya dahil olan katılımcılar ölçekleri özveri ve ciddiyet ile dolduran bireylerdir.
- Araştırma ile toplanan verilerin tümüyle gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.
- Araştırmada kullanılan “Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu (DOSPERT-30)” ve “Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeğinin” geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış olup, Türk kültürüne uyumlu olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma, belirli bir yaş aralığındaki (18-55 yaş) katılımcıları kapsamaktadır.
- Bu araştırma, sadece belirli rekreatif etkinlik türlerine (örneğin, Yamaç Paraşütü, Rafting, Jeep Safari, Atv Safari, Dalış,) katılan bireyler ile sınırlıdır.
- Bu araştırma, sadece belirli bölgelerde (örneğin, Alanya, Kemer, Ölüdeniz, Marmaris) rekreatif etkinliklere katılım sağlayan bireyler ile sınırlıdır.
- Araştırma sonuçları, açık alanda yapılan rekreatif etkinliklerine katılan bireylerden elde edilen veri analizi, yorumlanması ve literatür taraması sonucunda ulaşabilen bilgiler ile sınırlıdır.
- Araştırma yalnızca Türk katılımcılarla gerçekleştirilmiştir.
- Araştırma, yalnızca açık alanda gerçekleştirilen risk ve macera düzeyi yüksek rekreatif etkinliklere katılan bireylerle (Yamaç paraşütü, rafting, jeep ve atv safari, dalış) sınırlıdır.
- Araştırmada veri toplama süreci 2024 haziran ve aralık ayları ile sınırlıdır.

2. LİTERATÜR

2.1. Rekreasyon

Rekreasyon, bireylerin boş zamanlarını dinlenme, eğlenme ve kişisel gelişim doğrultusunda değerlendirdikleri etkinlikleri kapsamaktadır (Karadeniz, 2017). Bu tür etkinlikler, bireylerin hem fiziksel hem zihinsel hem de sosyal iyilik hallerini desteklemeyi amaçlamaktadır (Korkmaz, 2018). Rekreasyonel faaliyetler, doğayla iç içe gerçekleştirilen aktivitelerden kent yaşamı içinde yapılan etkinliklere kadar oldukça geniş bir çeşitlilik göstermektedir (Özdemir, 2019).

2.2. Rekreasyon Kavramı

Latince kökeni "recreatio" olan rekreasyon (recreation) kavramı, köken anlamı itibarıyla, yeniden yaratma, tazelenme ve yeniden yapılanma süreçlerini ifade etmektedir (Torkildsen, 2012). Literatürde, rekreasyon kavramı her araştırmacı tarafından farklı açılardan ele alınarak tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu tanımlar genellikle sosyolojik, psikolojik ve ekonomik boyutlarda değerlendirmeler içermektedir. Diğer bir tanımda Rekreasyonun anlamı, insanların serbest zamanlarına yükledikleri anlamlar ile yaşadıkları kültür ve coğrafya ile ilişkilidir (Gürbüz, 2017).

Kavramsal olarak rekreasyon, bireylerin boş zamanlarında gerçekleştirdikleri, kişisel tatmin ve gönüllü katılım esasına dayanan, başkalarına devredilemeyen, mutluluk ve enerji sağlayan, pasif veya aktif biçimde icra edilebilen her türlü sosyal, fiziksel ve zihinsel etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Güngörmüş ve Yenel 2020).

Rekreasyonun tarihsel gelişimi incelendiğinde, insanların boş zamanlarını değerlendirme ihtiyacının antik çağlardan bu yana var olduğu görülmektedir (Yıldırım, 2015). Antik Yunan ve Roma uygarlıklarında, beden eğitimi, tiyatro gösterileri ve sanatsal etkinlikler gibi faaliyetler hem bireysel gelişimi destekleyen hem de toplumsal bütünleşmeyi sağlayan önemli araçlar olarak öne çıkmıştır (Smith, 2006). Orta Çağ Avrupa'sında ise, feodal yapının etkisiyle halkın katılım gösterdiği şenlikler, panayırılar ve avcılık gibi etkinlikler, dönemin sosyal yapısına uygun biçimde rekreasyonel işlev görmüştür (Benson, 2008). Sanayi Devrimi ile ortaya çıkan kentleşme ve çalışma saatlerinin düzenlenmesi gibi gelişmeler, boş zaman kavramının yeniden tanımlanmasına neden olmuş; böylece rekreasyon, sadece aristokrat sınıfa özgü bir ayrıcalık olmaktan çıkarak daha geniş toplumsal kesimlerin erişebileceği bir alan haline gelmiştir (Roberts, 2016). Bu dönüşüm, rekreasyonun hem içerik hem de katılımcı profili açısından

çeşitlenmesini beraberinde getirmiştir. Geçmişten günümüze sürekli değişim gösteren dünyada, insanların fiziksel ve zihinsel özellikleri de dönüşüm geçirmektedir. Bu değişim sürecinde, serbest zamanlarda gerçekleştirilen rekreasyonel faaliyetler, bireylerin fiziksel ve mental sağlıklarını korumalarına katkı sağlamıştır (Demirel ve ark., 2017).

Sanayi Devrimi'nin ardından yaşanan teknolojik ilerlemeler, üretim süreçlerinin mekanikleşmesi ve iş koşullarındaki iyileşmeler, sanayileşme öncesi dönemlere kıyasla bireylerin dinlenme ve eğlenceye ayırabildiği serbest zaman miktarını önemli ölçüde artırmıştır. Önceleri savurganlık ya da tembellik olarak algılanan boş zaman kavramı, zamanla bireyin zihinsel, ruhsal ve fiziksel dengesini koruyabilmesi açısından temel bir ihtiyaç olarak kabul görmeye başlamıştır. Bu dönüşüm, bireylerin gündelik yaşamın tekrar eden, disiplinli ve çoğu zaman baskılayıcı yapısından uzaklaşma, kendilerini yenileme ve keyif alma gereksinimlerini daha bilinçli bir şekilde karşılamalarına zemin hazırlamıştır. Bu bağlamda, serbest zamanın anlam kazanması ve yapılandırılması süreci, rekreasyon kavramının doğuşunu ve gelişimini beraberinde getirmiştir (Çıdam, 2007).

2.3. Rekreasyonun Özellikleri

Araştırmacıların tanımladığı rekreasyon kavramının bazı özellikleri aşağıda belirtilmiştir. (Can, 2015; Çeribaşı, 1994; Gulam, 2016; Kılbaş, 2010; Orel ve Yavuz, 2003; Serarslan ve Bakır, 1988; Russell, 2017; Uzun, 2016).

- Rekreasyon, bireylerin kendi özgür iradeleriyle katıldıkları ve boş zamanlarını verimli değerlendirmek amacıyla gerçekleştirdikleri aktiviteleri kapsar.
- Çalışmanın zıttı olarak tanımlanır ve çalışılmayan zaman dilimiyle ilgilidir.
- Rekreasyonel faaliyetler esnektir; farklı ortam ve koşullarda gerçekleştirilebilir.
- Evrensel nitelikte olup, din, dil, ırk ayrımı yapılmaksızın dünya genelinde uygulanabilir.
- Bireyin özgün ve özgür bir şekilde kendini ifade ederek yaratıcı davranışlar sergilediği etkinlikleri içerir.
- Rekreasyon, bu faaliyetlere katılım süresi ve sıklığı ile ortaya çıkan bir deneyim ürünüdür.
- Toplumun gelenek ve göreneklerine uygun nitelikler taşımalıdır.
- İklim koşullarına ve coğrafi faktörlere bağımlı olmaksızın her ortamda gerçekleştirilebilir.
- Yapıcı olmalı ve katılımcılara sosyal, duygusal ve zihinsel açıdan fayda sağlamalıdır.

- Konfor, güvenlik ve erişilebilirlik gibi çeşitli ilkeleri bünyesinde barındırır.
- Çarpık veya aşırı şehirleşme, çevre kirliliği, aşırı çalışma ve yaşam koşullarından yıpranan bireylerin yenilenmek, dinlenmek ve rahatlamak amacıyla katıldıkları faaliyetlerdir.

2.4. Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması

Rekreasyonun sınıflandırılmasında temel alınan prensip, genellikle bireyin rekreasyonel faaliyetlere katılımını motive eden amaçlar, arzular ve zevklerdir. Bunun yanı sıra, çeşitli kriterlere göre farklı gruplandırmalar da yapılmaktadır (Çelebi ve Özbey, 2017). Bireylerin kişisel istek ve hedeflerinin çeşitliliği nedeniyle, dünya üzerinde insan nüfusu kadar rekreasyon faaliyeti bulunduğu gerçeği göz ardı edilemez. Bu bağlamda, kesin bir sınıflandırma ve çeşitlendirme yapmak oldukça güçtür. Rekreasyon faaliyetleri, literatür üzerinde fikir birliğine varılmış çeşitlendirme ve sınıflandırmalar doğrultusunda kategorize edilebilir.

Gül (2014), rekreasyon faaliyetlerini; etkinliklere katılım biçimine göre, etkinliklere katılanların mekân tercihleri bakımından, etkinliklere katılanların sayısına göre, etkinliklere katılanların yaşları bakımından, rekreasyon faaliyetlerinin kültürel değerleri bakımından, faaliyetlere katılanların zaman tercihi bakımından, fonksiyonel açıdan ve a-tipik boş zaman davranışı olarak sınıflandırarak, bu sınıflandırılan rekreasyon faaliyetlerinin alt başlıklarını da belirtmiştir.

Çelebi ve Özbey (2017), rekreasyon faaliyetlerini; amaçlarına göre, çeşitli kriterlere göre ve eylem ve durgunluk hallerine göre sınıflandırmaktadır.

- " Amaçlarına" göre rekreasyonun sınıflandırılması; (Çelebi ve Özbey, 2017).
 - a) Dinlenme amaçlı
 - b) Kültürel amaçlı
 - c) Toplumsal amaçlı
 - d) Sportif amaçlı
 - e) Turizm amaçlı
 - f) Sanatsal amaçlı
 - g) Rehabilitasyon amaçlı
- Çeşitli kriterlere göre rekreasyonun sınıflandırılması (Çelebi ve Özbey, 2017).
 - a) Yaş faktörüne göre

- b) Faaliyete katılanların sayısına göre
- c) Zamana göre: Yazın, kışın veya başka bir mevsim de yapılabilen rekreatif etkinlikler
- d) Kullanılan mekâna göre: Açık veya kapalı alanda yapılan faaliyetler (Karaküçük, 2001).
- e) Sosyolojik muhtevaya göre
- “Eylem ve durgunluk hallerine” göre rekreasyonun sınıflandırılması; (Çelebi ve Özbey, 2017).

- a) Ticari Rekreasyon
- b) Sosyal Rekreasyon
- c) Uluslararası Rekreasyon
- d) Estetik Rekreasyon
- e) Fiziksel Rekreasyon
- f) Orman Rekreasyonu

2.5. Açık Alan Rekreasyonu

"Outdoor" veya Türkçe karşılığıyla "açık alan", bireyin 'her şeyden uzak' olma hissini yaşayabildiği tüm mekanları kapsayan bir terimdir. Açık alan rekreasyonu, genel anlamda açık alanda gerçekleştirilen sportif ve sanatsal aktiviteleri kapsayan geniş bir tanıma sahiptir. Bireylerin doğa ile iç içe olduğu alanlarda eğlenme, dinlenme ve fiziksel aktivitelerle serbest zamanlarını değerli hale getirdikleri her türlü etkinliği ifade eder. Bu tür aktiviteler, doğal çevrelerde, ormanlarda ve dağlarda olduğu kadar, insan eliyle yapılmış parklarda, bahçelerde, plajlarda ve diğer açık alanlarda gerçekleştirilen faaliyetleri içerir. Açık alan rekreasyonu, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel sağlıklarını destekleyen, sosyal etkileşimlerini artıran ve doğayla bağlarını güçlendiren bir dizi etkinliği kapsar. Bu aktiviteler, bireylerin stres seviyelerini azaltmalarına, fiziksel kondisyonlarını iyileştirmelerine ve genel yaşam kalitelerini artırmalarına yardımcı olur.

2.5.1. Açık alan rekreasyonu kavramının tanımı

Açık alan rekreasyonu, yıllar içinde gelişim ve değişim göstererek çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlar, açık alan rekreasyonunun farklı yönlerini ve evrimini yansıtmaktadır (Plummer, 2009);

Carlson'a (1960) göre, açık alan rekreasyonu, bireylerin doğal kaynakların değerini ve önemini bilerek, açık veya kapalı alanlarda gerçekleştirdikleri, bilgi

gerektiren ve keyif alınan serbest zaman aktiviteleridir.

Outdoor Recreation Resources Review Commission'a (1962) göre, kentsel açık alanlar ve yapay doğal alanlar inşa ederek bu alanlarda çeşitli aktiviteler gerçekleştirmektedir.

Clawson ve Knetsch'e (1966) göre, Açık alan rekreasyonu, etkinliklerin açık mekân ortamında gerçekleştirilmesidir.

Curtis'e (1979) göre, geniş ve doğal alanlarda, örneğin dağlar, göller, ormanlar ve vadiler gibi yabanıl ve ilkel ortamlarda etkinlikler gerçekleştirmek.

Douglass'a (1982) göre, peyzaj mimarlığı, orman mühendisliği, çevrebilim ve fizik eğitimi gibi çeşitli disiplinlerin birleşiminden oluşan ve bu disiplinlerin anlamlarını harmanlayan bir rekreasyon türüdür.

İbrahim ve Cordes'e (1993) göre, katılımcıların tamamen kendi istekleriyle ve gönüllü olarak serbest zamanlarında katıldıkları, doğanın unsurları ile katılımcılar arasında organize edilen etkinliklerdir.

Leitner'e (1996) göre, bireylerin fiziksel, psikolojik, duygusal ve sosyal olarak yenilenmelerini sağlayan etkinlikler ile açık alandaki doğal çevre arasındaki etkileşimdir.

Queensland Outdoor Federation'a (2001) göre, açık alanlarda gerçekleştirilen, yarışma veya belirli kurallara bağlı olmayan, herhangi bir tesis veya altyapı gerektirmeyen, geniş arazilerde, bol miktarda su veya hava gerektirebilen ve genellikle düzenlenmemiş doğal alanlarda yapılan etkinliklerdir.

Tüm bu tanımlamaların ortak noktalarından hareketle, açık alan rekreasyonu, kişilerin boş zamanlarında gönüllü olarak katıldıkları, doğal çevrenin kaynak olarak kullanıldığı, altyapı veya üstyapı gereksinimi olmaksızın düzenlenen, belirli kurallara bağlı olmayan, bireylerin diğer insanlarla ve doğal çevreyle etkileşimlerinin ön planda olduğu, el değmemiş veya insan müdahalesiyle şekillenmiş alanlarda gerçekleştirilen bir rekreasyon türüdür (Kalkan, 2012).

2.5.2. Açık alan rekreasyonun ortaya çıkışı

Günümüzde olduğu gibi antik dönemlerde de boş zaman, düşünürlerin ilgi alanlarından biri olmuştur; bu dönemde, zamanın o dönemki toplumsal koşullara en uygun biçimde değerlendirilmesine dair çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Zamanın, yerine geçebilecek diğer bir kaynak olmaması, bireysel ve toplumsal fayda sağlamak amacıyla zamanın etkili bir şekilde kullanılmasına yönelik çabaların artmasına neden olmaktadır (Aytaç, 2002).

Açık alan rekreasyonu ile ilgili ilerlemeler, antik Yunan dönemine kadar uzanan, bireyin kendisini ve çevresini geliştirebileceğine dair bir inancın sonucudur. Biyolojik bir varlık olan insan, yaşam süresi boyunca fiziksel çevresiyle etkileşim halindedir. İlk çağlardan beri insanlar, temel fiziksel çevre unsurları ile uyumlu bir yaşam sürmüş ve bu unsurlardan faydalanma oranları doğrultusunda sağlıklı ve mutlu olabilmişlerdir.

Açık alan rekreasyon faaliyetleri ve doğa sporlarına yönelik talebin artış nedenleri arasında sanayileşme ve kentleşme süreçleri öne çıkmaktadır (Aslan, 1993). İngiltere'de 18 ve 19. yüzyıllarda meydana gelen tarım ve sanayi devrimi, varlıklı toprak sahipleri ve sanayicilerin avcılık, atıcılık ve balık avlama gibi açık alan sporlarına katılabilmeleri için gerekli olan mali güçlerini artırmıştır (Bell, 2001). Yirminci yüzyılın son çeyreğinde, doğanın ve onun ayrılmaz bir parçası olan insanın, hatta genel anlamda yaşamın karşılaştığı pek çok olumsuz faktör nedeniyle, günümüz insanının toplumsal ve fiziksel çevre koşulları arasındaki denge durumu bozulmaya başlamış ve sağlıklı, mutlu bir yaşam sürme imkânı zorlaşmıştır.

Bu durumu aşmak için insanlar, sessizlik ve doğa ile iç içe olan rekreasyon etkinliklerine yönelme ihtiyacı hissetmişlerdir (Aslan, 1993).

Kentsel alanlarda yaşayan bireylerin, şehir yaşamının monotonluğu ve getirdiği bunalımdan kaçma isteği, rekreasyon faaliyetlerini etkileyen önemli faktörlerden biridir (Sağcan, 1986). Geçmişteki kırsal nüfusun şehirleşmesi, 19. yüzyılda Avrupa'nın ve Doğu Amerika'nın gelişimini önemli ölçüde etkileyen yeni endüstrilerin hayata geçirilmesini sağlamıştır. İngiltere, şehirleşme sürecine ilk başlayan ülkelerden biri olmakla birlikte, günümüzde hâlâ şehirde yaşayan nüfus oranı açısından en yüksek şehirleşme düzeyine sahip ülkelerden biridir. Yüzyılın ilerleyen dönemlerinde, çalışanlar kirli ve dumanlı gecekondu yaşam koşullarını sorgulamaya başlamış ve bu fakir çevrelerden kaçmak adına daha fazla özgürlük talep etmeye yönelmişlerdir. Manchester ve Sheffield gibi şehirlerde, insanlar bir araya gelerek kulüp benzeri organizasyonlar kurmuş ve hafta sonları kırsal alanlara yürüyüşler veya bisiklet turları düzenlemişlerdir. Bu bireyler, doğada serbestçe dolaşma özgürlüğüne sahip olmayı istemekteydi; bu durum ise mülk sahiplerinin çıkarlarıyla çatıştığı düşünülmekteydi.

1920'ler ve 1930'larda, İngiltere, Avrupa ve Amerika'da açık alan rekreasyonu, insanlar için yerleşik bir eğlence türü haline gelirken; tren, otobüs veya karavan ile gerçekleştirilen turlar, piknikler, yürüyüşler, bot gezintileri, yüzme etkinlikleri ve doğa çalışmaları yaygın hale gelmiştir (Bell, 2001).

Açık alan rekreasyonu, II. Dünya Savaşı sonrasında Batı toplumlarında görünmeye başlamış ve özellikle 1950'lerden itibaren ekonomik refahın artmasıyla birlikte bu alanda bir genişleme yaşanmıştır (Jensen ve Guthrie, 2005). Bu dönemde, kentsel yaşamın baskılarından uzaklaşarak dağlık ve ormanlık alanlarda zaman geçirmenin kültürel bir değer kazandığı görülmüştür. Ayrıca, teknolojik gelişmeler, insanların beceri gerektiren rekreasyonel etkinlikleri gerçekleştirmesini kolaylaştırmıştır (Olson, 2010).

Açık alan rekreasyonu, derin düşünme veya tefekkürün önemli bir rol oynadığı bir süreçtir ve bu, Amerikalıların serbest zamanlarını değerlendirdikleri aktivitelerden biridir. Rekreasyon ve eğlence ise bu süreçte dikkat çeken diğer unsurlardır. Kuzey Amerika'ya yeni yerleşen bireyler, serbest zamanı bir hak olarak elde etmiş olsalar da bu hakkın kabul edilmesi ve uygulanması oldukça zor olmuştur. Açık alan kullanımı, otlaklar ve avcılık eğitim alanları gibi uygulamalar, Kuzey Amerika'nın yerli halkı arasında yaygın bir şekilde görülmüştür. O dönemde toplum üyeleri, paylaştıkları topraklardan memnuniyet duymaktaydılar. 1700'lerin ortalarına gelindiğinde, açık alanlar rekreasyon ve diğer eğlence faaliyetleri için kullanılmaya başlanmıştır. 1700'lerin ortalarına gelindiğinde, Amerikan yaşam tarzında doğal çevrede gerçekleştirilen pek çok rekreatif etkinlik yer almakta; bunlar arasında avcılık, balık tutma, paten kayma ve kızak sürme gibi aktiviteler bulunmaktadır. 1774 yılında Avrupa ülkelerinin düzenlediği bir kongrede, ata binme, oyunlar ve horoz dövüşü gibi aşırılığa kaçan etkinliklerin yasaklanmasına rağmen, Devrim Savaşından sonra Amerikalılar, özellikle sınır bölgelerinde batıya doğru genişlemiş ve rekreasyon etkinlikleri düzenli bir şekilde artış göstermiştir. Bu süreçte, Amerikan şehirleri büyümeye devam ederken açık alanlara olan ihtiyaç da artmıştır. Açık alan rekreasyonu için parklar ve diğer alanlar ayrılmaya başlanmış ve bu alanların korunmasıyla ilgili önlemler alınmıştır. 19.yüzyılın ikinci yarısı, beyzbol, basketbol ve futbol gibi takım sporlarının ortaya çıktığı bir dönem olmanın yanı sıra, avcılık ve balık tutma gibi açık alan rekreasyon etkinliklerinin de ilgi çektiği bir süreç olmuştur. Tüm bu gelişmeler, Kanada ve Avustralya'da da paralele benzer şekilde gözlemlenmektedir. Bu üç ülke, açık alan rekreasyonunun dünya genelindeki gelişimine önemli ölçüde öncülük etmiştir. Sonuç olarak, günümüzde bireyler, sağlıklı ve monoton bir şehir yaşamının yarattığı sıkıntılardan kurtulmak için doğaya yönelmekte ve doğal kaynaklardan faydalanmak amacıyla rekreasyon faaliyetlerine büyük bir ilgi göstermeye başlamışlardır (İbrahim ve Cordes, 2002).

2.5.3. Doğada gerçekleştirilen açık alan rekreasyon faaliyet çeşitleri

Günümüzde bireyler, fiziksel ve psikolojik sağlıklarına olumlu etkiler sağladığı için doğada daha fazla zaman geçirme isteği duymaktadır. Bu tercih, şehir yaşamının yoğun ve boğucu doğasının yarattığı olumsuz etkileri azaltmak, stres ile kalabalıktan uzaklaşmak gibi faktörlerle ilişkilidir. Doğada gerçekleştirilen etkinlikler, içerdiği risk öğeleri ve kullanılan yardımcı materyallere dayalı olarak “doğa sporları”, “açık alan rekreasyonu”, “macera sporları” ve “macera rekreasyonu” gibi farklı isimlendirmelerle kategorize edilmiştir.

Açık alan rekreasyonu, doğanın bir bileşeni olarak, katılımcılar arasında ilişkiler kurulmasına olanak tanır. Bu kavram, bireylerin sağlığına, fiziksel, ruhsal ve sosyal ihtiyaçlarına uygun bir şekilde gerçekleştirdiği boş zaman etkinliklerinin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Cordes ve İbrahim, 2002). Açık alan rekreasyon faaliyetlerinin doğanın bir kaynak olarak kullanımı temel alınarak gerçekleştirilecek bir sınıflama ile; bu etkinlikler karada, suda, kar ve buzda ve havada yapılan etkinlikler olarak kategorize edilerek incelenmelidir. Bu tür bir ayrıştırma, analizi kolaylaştıracaktır (Cordes ve İbrahim, 2002).

2.5.3.1. Karada yapılan faaliyetler

Karada gerçekleştirilen açık alan rekreasyon faaliyetleri, kar, buz ve su aktiviteleriyle karşılaştırıldığında öncelikli bir konumda yer almaktadır. Açık alan etkinlikleri arasında ise en yüksek katılımcı sayısına sahip olanlar olup, bu alanda en fazla yeri kaplamaktadırlar. Bu araştırma kapsamında incelenecek olan faaliyetler aşağıda özetlenmiştir. Jeep Safari (Offroad): Sahil şehirlerinde yaygın olarak uygulanan Jeep safari, offroad olarak bilinen ve 4x4 arazi araçlarıyla zorlu doğa koşullarında seyahat etme yeteneğiyle öne çıkan bir doğa sporudur. Bu etkinlik, yol dışı anlamına da gelmekte olup, zorlu şartlar ve engebeli arazilerde gerçekleştirilen offroad sporunu ifade etmektedir. Safari, engebeli veya doğal parkur alanlarında gerçekleştirildiği için, sıradan araçların giremeyeceği yerlere kolaylıkla ulaşmayı sağlayan jeep'lerle doğanın içindeki deneyimlerin yaşanmasına olanak tanımaktadır (Akpınar, 2004; Kızılırmak ve ark., 2016). ATV Safari: ATV, genellikle tek veya iki kişinin binebileceği, çoğunlukla dört tekerlekli olan ve benzinle çalışan motor gücüne sahip bir taşıttır. Bu aktivite, genellikle hemen hemen her bölgelerde neredeyse tüm alanlarında gerçekleştirilmekte olup, özellikle ATV rotalarının mevcut olduğu vadilerde daha sık yapılmaktadır. ([https://tr.wikipedia.org/wiki/ATV_\(ta%C5%9F%C4%B1t\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/ATV_(ta%C5%9F%C4%B1t)) Erişim tarihi:25.06.2025)

2.5.3.2. Kar ve buzda yapılan faaliyetler

Oldukça basit malzemeler kullanılarak, kar üzerinde gün içinde veya daha uzun süreli olarak; kayak, snowboard ve diğer kış etkinlikleri gibi çeşitli aktivitelerin gerçekleştirilmesi mümkündür.

2.5.3.3. Suda yapılan faaliyetler

Suya dayalı rekreatif etkinlikler, yapılan sınıflandırmalara göre; su yüzeyinde gerçekleştirilen etkinlikler ile su altında uygulanan etkinlikler şeklinde ayrılmaktadır. Ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olması ve zengin akarsu kaynaklarına sahip olması nedeniyle, suya dayalı etkinlikler rekreasyonel faaliyetler arasında önemli bir yere sahiptir. Bu araştırma kapsamında incelenecek olan faaliyetler aşağıda özetlenmiştir. Su üzerinde gerçekleştirilen rekreatif etkinlikler, katılımcının yüzer bir araç üzerinde yer alarak dahil olduğu çeşitli faaliyetleri kapsamaktadır. Suda gerçekleştirilen etkinlikler arasında dalış ve en popüler olanı, katılımcılar tarafından en fazla ilgi gösterilene raftingdir.

Rafting: "raft" adı verilen botlar kullanılarak akış hızı yüksek nehirler üzerinde yapılan bir su sporudur. Bu etkinlikte amaç, botu devirmeden, kürek ile yönlendirerek kayalar ve diğer engellerden geçmektir. Rafting genellikle 6 ile 8 kişiden oluşan takımlar halinde gerçekleştirilir ve başarı için ekip üyeleri arasında uyumlu bir kürek çekme senkronizasyonu gereklidir. Bütün takımın birlikte hareket etmesi, maceranın başarıyla tamamlanabilmesi için kritik bir öneme sahiptir. Rafting farklı zorluk seviyelerine sahiptir; bu zorluk seviyeleri, nehrin akış hızı, kayaların sayısı ve diğer çevresel faktörler tarafından belirlenmektedir (Gürsoy,2016).

Dalış: Genel hatlarıyla dalış, sportif ve turistik rekreasyon etkinlikleri kapsamında, doğal güzelliklerin bulunduğu su altı ortamlarında grup şeklinde gerçekleştirilen, fiziksel rekreasyon kategorisine ait su temelli bir macera turizmi faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (ATDI, 2015s; Garda, 2014; Hazar, 2014; Pomfret, 2006; Weber, 2001). Daha kapsamlı bir şekilde bakıldığında, dalış; spor yapma, macera arayışında bulunma, meydan okuma, fiziksel, zihinsel ve ruhsal açıdan rahatlama, eğlenme, doğayla iç içe olma gibi farklı amaçlarla ve sualtını keşfetme arzusuyla belirli bir güzergâh boyunca yapılan etkinlikleri içermektedir.

2.5.3.4. Havada Yapılan Faaliyetler

İbrahim ve Cordes'e (2002) göre, havada gerçekleştirilen açık alan etkinlikleri, yerçekiminin etkisi altında heyecan arayan bireylerin, bu faaliyetlere katılmaları ile heyecanlarını keşfetme fırsatı sunmaktadır. Bu etkinliklere katılan bireyler, hafif bir meltem eşliğinde manzaralar üzerinde süzülerek ufka ve uzaktaki güzelliklere ulaşmanın verdiği keyfi yaşamaktadırlar.

Yamaç Paraşütü: Yamaç paraşütü, genellikle küçük tepelerden veya dağlardan koşarak yapılan bir spor dalıdır ve bu etkinlikte paraşüt kullanılarak havaya yükselme sağlanır. Doğal ve tarihi güzellikleri, uçuş heyecanı ile bir araya getiren yamaç paraşütü, hafif hava araçları arasında en hafifi olarak kabul edilen bir spordur. Uygun irtifa ve rüzgâr koşullarının sağlanması durumunda, belirli alanlarda gerçekleştirilmekte olan bir turizm etkinliği olarak öne çıkmaktadır. Doğal kaldırıcı kuvvetlerden yararlanarak saatlerce havada kalınabilir, bulutlara kadar yükseltilebilir veya kilometrelerce mesafe kat edilebilir. Yamaç paraşütü, dünyada en yaygın ve hızlı gelişen havacılık sporlarından biridir. Türkiye, dağlık yapısı nedeniyle yamaç paraşütü için uygun pek çok alan sunmaktadır (Altan, 2006; Berik, 2018; Şahin, 2009).

2.6. Risk ve Risk Kavramı

Risk, kavramsal olarak olasılık ve zarar terimleriyle tanımlanmaktadır. Leigh (1999) Bu durumda, risk kavramını sonuçları belirsiz olan tüm insan davranışları ve eylemleri için göz önünde bulundurmak mümkündür (Tomkins, 1971' den aktaran Ewert 2007).

Keyes'e göre (1985) risk bir alternatifin ya da çeşitli eylem biçimlerinin arasından birini seçmek olarak tanımlanmaktadır. Birey, seçtiği alternatifin sonucunda olumsuz bir durumla karşılaşabileceği gibi, o seçimi hiç yapmama seçeneğine de sahiptir. İnsan varlığı için tehlike, korku ve bu korkular karşısında durma ihtiyacı, günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Hayatımızda risk alırsınız çünkü almak zorundayız. Nihayetinde, sistemlerimiz iki farklı seviyedeki risklere uyum sağlama kapasitesine sahiptir. Birinci seviye, kısa süreli fiziksel risk; ikinci seviye ise uzun süreli psikolojik risktir.

İdeal koşullarda, bu iki risk seviyesi her birimizde dengelenmiştir. Her bireyin eğlence ve güvenliğin yanı sıra, macera ve sosyal etkileşim ihtiyacı da bulunmaktadır. Zamanla, birçoğumuz başkalarına kıyasla daha fazla risk arayışında olur ve buna uygun davranışlar sergileriz. Özellikle modern şehir topluluklarında risk ele alındığında,

katılımcıların genellikle riski rekreasyon ile ilişkilendirerek birinci seviye yani fiziksel risklerden bahsettiklerini gözlemlemekteyiz. Bu bağlamda, riski farklı iki seviyeye ayıran özellikler, tanımları, değerleri ve korkuları Tablo-2.1'de sunulmuştur.

1. SEVİYE	2. SEVİYE
Tanımlaması	Tanımlaması
Risk alanların yüksek düzeyde heyecanlı ve uyarıcı etkinliklere yönelmeleri genellikle tehlikelidir ve bu etkinlikler nadiren uzun sürelidir (macera ve yüksek riskli rekreasyon).	Risk alma oldukça uzun sürelidir ve nadiren dramatik sonuçlar doğurur. Genellikle tehlikeli olmaktan ziyade kendi ruhunda taşıdığı özelliğin bir sonucudur (Evlenmek, aile kurmak, yeni bir kariyere başlamak vb.)
Özellikleri	Özellikleri
Agresif Dışa dönük kişilik Rahat duramayan (biti kanlı) Sabırsız Egoist/Bireysel Hareket halinde Kıpır kıpır/Huzursuz Gergin	Onaylanan İçer dönük Sabırlı Soğukkanlı, sakin, kendine hakim Dakik Rahat Güvenilir Sedanter (hareketi fazla olmayan)
Değerleri	Değerleri
Hareket, Değişim Eğlence Özgürlük Yoğunluk, enerji Hız Çeşitlilik	Ayrıntıya odaklılık, Soğukkanlılık/sakinlik Çoğulculuk/toplunculuk Bağımlılık Sinirlerine hakimiyet Tahmin edilebilirlik/öngörülebilirlik Güvenlik
Anahtar Korkuları	Anahtar Korkuları
Sıkıntı Sorumluluk Rutin	Terk edilmek/bırakılmak Kaos/kargaşa İncinme/yaralanma

Tablo 2.1. Risk Seviyelerine İlişkin Özellik, Tanım, Değerler ve Korkular (Keyes, 1985: 41-43; Ewert, 2007: 5).

Risk kavramı, ireylerde hem fiziksel (birinci düzey) hem de psikolojik (ikinci düzey) boyutlarda dengelenen çok katmanlı bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Literatürde bu kavram, çoğunlukla gündelik yaşam pratiklerinden ziyade, rekreasyonel nitelik taşıyan ve sıradanlıktan uzak serbest zaman etkinlikleri bağlamında, “risk” ve “macera” ikilisi üzerinden ele alınmaktadır. Bu bağlamda, macera rekreasyonu; doğa temelli ortamlarda gerçekleştirilen, bireylerin heyecan ve keşif arayışlarını karşılayan ve risk düzeyi bireysel algıya göre değişkenlik gösterebilen etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir. Bentley’e (2001) göre, bu tür etkinlikler katılımcılar tarafından genellikle yüksek risk içeren faaliyetler olarak değil, deneyimin doğal ve gerekli bir parçası olarak algılanmaktadır. Katılımcılar açısından risk, yalnızca tehlike değil; aynı zamanda korku, heyecan ve gerilim gibi duyguların birleşimiyle ortaya çıkan yoğun bir deneyim olarak

da değerlendirilmektedir. Dickson ve Dolnicar'a (2004) göre ise bu deneyim, bazı bireyler için kişisel sınırları aşma, özgüven geliştirme ya da olağan dışı bir yaşantı edinme aracı olarak anlam kazanmaktadır.

2.7. Açık Alan Rekreasyonunda Risk Yönetimi

Doğa ve macera temelli rekreasyonel etkinlikler, doğaları gereği belirli düzeyde risk içeren durumları barındırmakta ve bu etkinliklere katılım, bireylerin belirgin bir risk alma eğilimine sahip olmalarını gerektirmektedir. Risk alma eğilimi, bireylerin potansiyel tehlike içeren durumlara karşı geliştirdikleri başa çıkma stratejilerini ve bu durumlara verdikleri tepkileri şekillendiren temel bir kişilik özelliği olarak tanımlanmaktadır (Ewert, 1985; Zuckerman, 2007). Bu eğilimin doğa ve macera odaklı aktiviteler bağlamında incelenmesi, yalnızca bireysel davranış kalıplarını anlamakla kalmaz; aynı zamanda katılımcıların motivasyon kaynaklarını, beklentilerini ve risk algılarını çözümlemek açısından da kritik bir öneme sahiptir. Bu tür analizler hem etkinliklerin planlanması hem de katılımcı güvenliğinin sağlanması açısından değerli bilgiler sunar.

Doğa ve macera temelli rekreasyonel etkinliklerde risk alma eğiliminin etkisini inceleyen araştırmalar, bu eğilimin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve çeşitli bireysel ve çevresel faktörlerden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Bireylerin kişilik özellikleri, geçmiş deneyimleri, içinde bulundukları sosyal çevre ve ait oldukları kültürel yapı, risk algılarını ve bu algıya bağlı olarak geliştirdikleri risk alma eğilimlerini önemli ölçüde şekillendirmektedir (Pomfret, 2006; Lepp & Gibson, 2008).

Örneğin, yüksek düzeyde macera arayışına sahip bireylerin, daha fazla risk içeren etkinlikleri tercih ettikleri ve bu tür etkinliklerden daha yüksek düzeyde tatmin sağladıkları gözlemlenmiştir (Zuckerman, 2007). Bu bireyler, karşılaştıkları riskli durumları tehdit olarak değil, kişisel sınırlarını test etme ve aşma fırsatı olarak değerlendirmekte; dolayısıyla bu tür durumlara karşı daha olumlu ve meydan okuyucu bir tutum sergilemektedirler (Ewert, 1985).

Risk yönetimi, gelecekte hayata geçirilecek stratejileri etkileyebilecek olayları, eylemleri veya eylemsizlikleri tahmin edip tanımlamakla başlayarak; etki azaltıcı alternatiflerin belirlenmesini, stratejilerin uygulamaya alınmasını ve seçilen çözümün etkinliğinin beklentilere uygunluk açısından izlenmesini kapsayan bir süreçtir (Usta, 2018). Güvenlik standartları ve yönergeleri hakkında bilgi sahibi olmak, risk yönetiminin önemli bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Temelde, risk yönetimi; rekreasyon programları ve hizmetlerine katılım esnasında ortaya çıkabilecek yaralanma ve ölüm

riskini azaltmayı veya ortadan kaldırmayı, ayrıca bu durumlarla ilgili olası sorumlulukları minimize etmeyi gerektirir (Spengler ve ark, 2006).

Açık alan rekreasyon faaliyetleri sırasında katılımcılar, kaygan zemin, uygun olmayan ekipman, yıldırım ve çeşitli diğer tehlikelerle karşılaşabilmektedir. Bu risklere rağmen, rekreasyon etkinlikleri katılımcılara neşe ve sağlık kazandırma potansiyeline sahiptir. Bu perspektiften değerlendirildiğinde, rekreasyon alanında risk yönetimi; yaralanmaları, kayıpları ve bunların rekreasyon organizasyonu, alanları veya faaliyetleri üzerindeki etkilerini en az düzeye indirmek amacıyla karar verme ve uygulama süreci olarak tanımlanmaktadır (Nohr, 2009).

Risk tanımlama, öncelikle riske yol açabilecek ve bu nedenle bir olaya neden olabilen veya bir kazayla sonuçlanma potansiyeli taşıyan tehlikelerin belirlenmesini kapsamaktadır (Parkin ve Blades, 1998). Açık alan faaliyetlerinde, riskler çevresel tehlikeler ve insan kaynaklı tehlikeler olarak iki ana kategoriye ayrılarak Tablo-2.2'de belirtilmiştir (SUU, 2018).

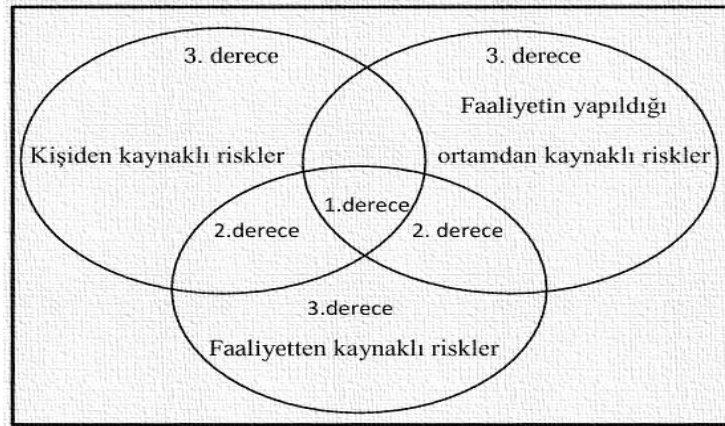
1. Çevresel Tehlikeler		
Çevrenin nispeten değişmediği faaliyet (yürüyüş)	Statik	Faaliyet
Çevrenin öngörülemeyen şekillerde çok hızlı değiştiği faaliyetler (akarsuda rafting)	Dinamik	
Konum-Uzaklığı zaman dilimlerine göre çevresel bir tehlike olarak listeleme Arazi-Kayalık yollar, patikalar, açıkta kalan çıkıntılar, karanlık, zehirli sarmaşık		Konum/ Arazi
Soğuk hava, yağmur, güneşe aşırı maruz kalma, kar		Mevsim/ İklim
Bozuk ocak, yırtık botlar, uygun olmayan giyim, çalışmayan ekipman		Ekipman
Kötü yol koşulları, karanlık, bilinmeyen yol, diğer düzensiz sürücüler, yayalar/bisikletliler		Sürüş/Ulaşım
2. İnsan Etkenli Tehlikeler		
Tehlikeler konusunda farkındalığı yok, tehlikelerden kaçınma becerisi yok, talimatlara direnç, kendine, başkalarına, ekipmana karşı sorumsuz/dikkatsiz tutum, Kendini "kanıtlama" ihtiyacı, zayıf fiziksel kondisyon, korku, endişe		Katılımcılar
Çevresel tehlikeler hakkında bilgi eksikliği, grubu ve kendini tehlikelerden kurtarmak için yetersiz beceriler, belirsiz talimatlar, stres altında etkisiz		Liderler
Kötü sürüş becerileri, programa yetişmek için acele etme, uzun sürüşlerde aşırı yorgunluk, tedbirli sürüşten kaçınma		Sürücüler
Çözümlememiş kişiler arası sürtüşmeler, zayıf iletişim kalıpları, aşırı rekabet, stres altında uyumlu çalışma pratiği olmaması, grup içinde liderlik eksikliği, alt gruplara ayrılma		Grup Dinamikleri

Tablo 2.2 Açık alan faaliyetlerinde risklerin sınıflandırılması (SUU,2018)

Riskin derecesi ve bir olayın meydana gelme olasılığı, risk değerlendirmesi ile doğrudan ilişkilidir (Parkin ve Blades, 1998). Risk değerlendirmesi, onu oluşturan kişilerin bilgi ve deneyim seviyelerine bağlı olarak genellikle o kadar iyi olma eğilimindedir (Barton, 2007). Açık alan rekreasyon faaliyetlerine yönelik riskler tanımlandıktan sonra, bu alanda çalışan rekreasyon liderleri ve risk taşıyan unsurların sorumluluğuna giren profesyonellerle birlikte etkili risk değerlendirme sistemleri geliştirilmesi gerekmektedir (Parkin ve Blades, 1998).

Açık alan rekreasyonunda gerçekleştirilecek faaliyetlerin bireysel veya organize olmasına bağlı olarak değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Şekil 2.7.1'de de belirtildiği üzere, kaza denkleminin ortaya çıkması açısından riski dört ana grupta incelemek, sınıflandırma sürecinde önemli kolaylıklar sağlayabilir. (Kalkan, 2010) "a göre;

- Gidilen yerle ilgili riskler: Bu tür riskler, doğanın kendisinden kaynaklanan tehlikeler olarak tanımlanmaktadır.
- Bireyin kendisinden kaynaklanan riskler: Faaliyete katılacak birey, etkinlik öncesinde fiziksel ve psikolojik olarak iyi bir hazırlık süreci geçirerek, sonrasında faaliyeti gerçekleştirmelidir.
- Faaliyetlerden kaynaklanan riskler: Açık alan rekreasyonunda, özellikle doğa sporları arasında yer alan bireysel olarak yapılan ekstrem sporlar, genellikle yüksek riskler içermektedir.
- Bunların etkileşimiyle oluşan riskler: Faaliyet öncesinde alınması gereken önlemler, planlama aşamasındayken listelenmelidir. Aksi takdirde, risklerin artma olasılığı söz konusu olur ve bu durum ciddi yaralanmalara veya hasarlara neden olabilir. Bu riskler, bireysel olarak daha kolay engellenebilirken, bir araya gelerek çoğaldıklarında olumsuz sonuçlar doğurabilirler.

Şekil 2.7.1. Açık Alan Rekreasyonundaki Riskler ve Etkileşimler (Kalkan, 2012)

Faaliyetlerin içerdiği riskleri en düşük seviyeye indirmek için kapsamlı bir faaliyet planı hazırlanmalı ve bu plan doğrultusunda hareket edilmelidir. Ayrıca, etkili bir risk yönetim planı da oluşturulmalıdır. Bu planlar kapsamında gerçekleştirilecek etkinlikler detaylı bir şekilde tanımlanmalı; süreleri, başlangıç ve bitiş zamanları, nerede başlayıp nerede sona ereceği, organizatör ve katılımcıların sorumlulukları, olası durumlar için acil durum yönetimi, arama-kurtarma prosedürleri ve ilk yardım yönetimi belirlenmelidir. Tüm bu bilgiler katılımcılar ve organizatörler tarafından imzalanarak yasal bir geçerlilik kazandırılmalıdır. Riski en aza indirmenin en etkili yollarından biri bilgi ve dikkatli olmaktır. Bu nedenle, açık alan rekreasyon faaliyetlerinde sorumluluk alacak kişilerin iyi bir eğitim almış, dikkatli ve bilgili bireyler olmaları şarttır (Kalkan, 2012).

Risk, risk alma ve risk yönetimi kavramları macera etkinlikleri açısından sıklıkla tartışılan ve genellikle net bir sonuca ulaşılamayan konular arasında yer almaktadır. Ancak bazı kaynaklar, riskin (tehlikenin) macera etkinliklerinde bir motivasyon unsuru olarak kabul edildiğini vurgulamaktadır (Buckley, 2012). Bu bağlamda, riskin tanımı ve ne anlama geldiği üzerinde durulacak, ardından motivasyonu etkileyen ve etkilenen faktörler ele alınacaktır.

2.8. Motivasyona Genel Bir Bakış

Kelime anlamı itibarıyla "harekete geçirmek" şeklinde tanımlanan motivasyon, bireylerin hareket yönlerini belirleyen, onların düşünceleri, umutları, inançları ve kısacası arzuları, ihtiyaçları ve korkuları olarak ifade edilebilir (Kement ve Güçer, 2015). Bir başka tanıma göre, içsel ve dışsal uyarıcıların etkisiyle oluşan motivasyon, bireyin bu uyarıcılar veya güdüler aracılığıyla belirli bir harekete geçme seviyesine ulaşması olarak tanımlanmaktadır (Carroll ve Alexandris, 1997). Motive yani güdü, bireyleri harekete geçiren saik (sebebe-neden) olarak tanımlanmaktadır (İnceoğlu, 1985). İngilizce ve Fransızca "motive" kelimesinden türetilen güdü, bir bireyi belirli bir amaç doğrultusunda harekete geçiren güç olarak tanımlanmaktadır (Ekmekçi ve ark, 2010).

Ryan ve Deci (2000) de benzer bir şekilde, motive olmanın bir şey yapmak için harekete geçme anlamına geldiği vurgulanmaktadır. Örneğin, bir birey herhangi bir aktiviteye katılma ya da bir etkinliği gerçekleştirmek için gerekli olan güç veya ilhamı kendinde hissetmiyorsa, bu durum o kişinin motive olmadığını gösterir. Öte yandan, eğer kişi enerjik bir şekilde fiziksel olarak etkili olabileceği veya bir şeyler öğrenebileceği herhangi bir aktivite gerçekleştiriyorsa, bu da o bireyin motive olduğunu işaret eder.

Her birey, aynı olay ve durumlara karşı farklı motivasyonel eğilimler sergileyebilir. Bireyin içsel motivasyon düzeyini etkileyen hoşnutluk, beğeni, arzu, gerginlik, olumsuz düşünceler ve öfke gibi zihinsel ve duygusal faktörler, yaşanacak deneyimin niteliğini doğrudan etkileyebilir. Bu psikolojik değişkenler, bireyin bir etkinlikten aldığı doyumunu artırabileceği gibi, deneyimin kalitesini olumsuz yönde de etkileyebilir. Dolayısıyla, bireysel motivasyonun çok boyutlu yapısı, rekreasyonel katılım süreçlerinin anlaşılmasında ve bireylerin etkinliklere yönelik tutumlarının değerlendirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Motivasyon, bireyin davranışlarını yönlendiren ve harekete geçiren çok boyutlu bir kavram olup, çeşitli içsel ve dışsal etkenlere bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Bu kavramın oluşumunda biyolojik faktörler (örneğin açlık, susuzluk gibi temel ihtiyaçlar) kadar, psikolojik unsurlar (başarıya ulaşma arzusu, sosyal statü kazanma isteği gibi) da belirleyici rol oynamaktadır. Literatürde motivasyon genellikle iki ana kategori altında incelenmektedir: içsel ve dışsal motivasyon. İçsel motivasyon, bireyin merak, ilgi ve öğrenme isteği gibi kendi içinden gelen dürtülerle şekillenirken; dışsal motivasyon, ödül beklentisi, toplumsal onay ya da performansa dayalı geri bildirim gibi dışsal faktörlere dayanmaktadır. Her iki motivasyon türü de bireyin yaşam döngüsünün farklı evrelerinde farklı biçimlerde ortaya çıkabilir ve bireysel davranışların yönünü belirlemede önemli bir rol oynar (Kinczel ve ark., 2020).

İçsel faktörler, bireylerin rekreasyonel etkinlikler aracılığıyla yeni beceriler edinmelerine ve farklı deneyimler yaşamalarına olanak tanıyarak hem zihinsel hem de fiziksel gelişimlerini desteklemektedir (Tekin, 2003). İçsel motivasyon, bireyin merak, ilgi ve içsel doyum gibi kişisel güdülerle harekete geçmesini ifade ederken; dışsal motivasyon, sosyal çevre tarafından sağlanan ödüller, statü kazanımı ya da farklılık yaratma arzusu gibi dışsal etkenlere dayanmaktadır. Bu motivasyon türleri, bireyin fiziksel aktiviteye yönelik tutumunu ve deneyimden aldığı doyumunu doğrudan etkileyebilir. Özellikle olumlu ya da olumsuz duygular, bireyin etkinlik sırasında yaşadığı deneyimin kalitesini belirleyici bir rol oynayabilir. Motivasyonun oluşum süreci ise, bireyin bir gereksinim hissetmesiyle başlayan ve bu gereksinimi doyuma ulaştırma amacıyla ortaya çıkan uyarılma düzeyi ve davranış örüntüleriyle şekillenmektedir (Birinci, 2018).

Pearce'e göre, bireyin kendisinden ve dışarıdan etkilenen motivasyonel yapısı seyahat kariyeri ile ilgili olarak motivasyon seviyesini ifade etmektedir (Tablo-2.3) (Ryan, 1998; Pearce 1998).

Pearce Seyahat Kariyeri İç ve Dış Motivasyon Seviyesi		
Seviye	İç Motivasyon Kendinden olan (öz) yönlendirme	Dış Motivasyon Başkasının yönlendirmesi
Tamamlama	Bir hayali gerçekleştirme, bireyin kendisini daha fazla anlamaya çalışması	Kendi dünyasına ait iç huzuru ve uyumu deneyimleme güdüsü
Özsaygı ve gelişim	Beceri, özel ilgi, yeterlilik gelişimi	Dış ödüller, saygınlık, seyahat cazibesi,
İlişki	Sevgi, sevgi, ilişkiyi sürdürmek	Sevgi alma, bir grupla birlikte olma, aidiyet, ilişki kurma
Uyarım	Kendi güvenliği için endişe duyma	Başkalarının güvenliği için bir endişe duyma
Rahatlama	Bedensel yeniden yapılanma	Rahatlama

Tablo 2.3. Pearce seyahat kariyerini motivasyon seviyesi (Ryan, 1998 ve Pearce 1998'den değiştirilerek yapılmıştır)

İnsandaki en önemli motivasyon kaynağı, genetiğimizde kodlanmış olan ve zihin, duygu ve düşüncelerimizle davranışlarımızı şekillendiren ruhun etkisidir. Beden, sadece bir araç olmanın ötesinde bir anlam taşımamaktadır. Asıl güç ve temel ihtiyaç, ruhun tatmini iken, diğer ihtiyaçlar, itici ve çekici güçler, varlık enerjimizin ve genetik kodlamamızın bir sonucu olarak ortaya çıkan araçsal ihtiyaçlardır. Ruhumuzdan kaynaklanan neden ve sonuç ilişkisi bağlamında zihin, çevresindeki her şeyi bir tehdit olarak algılamaktadır çünkü gerçek yaşamı yönlendiren, ihtiyaç veya engel yaratan unsurlar ruhla bağlantılıdır. Ruh, bugün ya da gelecekte rahat edebileceği bencil ve özgür bir ortam yaratma arayışında motivasyonumuzu belirlemekte önemli bir rol oynamaktadır. Rekreatif etkinliklere bakıldığında hem içsel hem de dışsal motivasyon türlerinin etkinliklere katılımı önemli bir rol oynadığı gözlemlenmektedir (Müderrişoğlu ve ark., 2006).

2.8.1. Rekreatif Motivasyonu

Rekreatif motivasyonu, bireylerin deneyimsel fayda arayışı gibi unsurları içeren ve psikoloji, sosyoloji ile rekreatif bilimleri başta olmak üzere çeşitli disiplinler tarafından kapsamlı biçimde incelenen çok yönlü bir kavramdır (Kıl ve ark., 2014). Rekreatif etkinliklere yönelten güdüleyici faktörlerin, bireylerin temel ihtiyaçları arasında yer aldığı, birçok araştırmacı tarafından vurgulanmaktadır (Beggs, Stitt ve Elkins, 2004; Torkildsen, 2005; Ardahan ve Lapa Yerlisu, 2011). Rekreatif faaliyetlere yönelik yapılan analizlerde, katılımcıların bu etkinliklere katılma nedenlerinin ve beklentilerinin

belirlenmesi hem bireysel hem de toplumsal düzeyde anlamlı sonuçlar elde edilmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Gürbüz ve Henderson, 2014). Ayrıca, sosyal çevre, kültürel normlar, ekonomik koşullar, aile yapısı, meslek, gelir düzeyi, yerleşim yeri, yaş ve cinsiyet gibi çok sayıda değişken, bireylerin boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini ve bu zaman diliminden ne tür faydalar beklediklerini doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda, boş zamanın üç temel işlevi olan dinlenme, eğlenme ve kişisel gelişim, bireysel farklılıklar doğrultusunda farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır (Altunay ve Balcı, 2018).

Rekreasyonun dinlenme işlevi, özellikle yoğun iş temposu, şehir yaşamının getirdiği kalabalık ve stres gibi faktörlerle başa çıkmak isteyen bireyler için fiziksel ve zihinsel rahatlama ihtiyacını karşılamaya yöneliktir. Eğlenme işlevi ise, bireylerin günlük yaşamın monotonluğundan uzaklaşarak daha enerjik, keyifli ve hareketli zaman geçirmelerine olanak tanır. Bununla birlikte, rekreasyonel etkinlikler aracılığıyla sosyal etkileşim kurmak, yeni bilgi ve beceriler edinmek gibi kazanımlar da rekreasyonun gelişimsel boyutunu oluşturmaktadır. Bireylerin tercih ettikleri destinasyonları ve katıldıkları etkinlikleri anlamlandırabilmek için, onları bu seçimlere yönlendiren motivasyonel unsurların analiz edilmesi büyük önem taşımaktadır. Rekreasyonel motivasyon, bireyden bireye farklılık gösterse de bu motivasyonu besleyen temel faktörler arasında yenilenme ve iyileşme ihtiyacı, sosyal bağ kurma, zihinsel açıklık kazanma, özgürlük hissi, içsel farkındalık geliştirme ve mutluluk arayışı yer almaktadır (Jenkins ve Pigram, 2006).

Bu nedenlerle, rekreasyon gereksinimi hem bireysel hem de toplumsal düzeyde kapsamlı bir şekilde değerlendirilmelidir. Rekreatif etkinliklere katılım, tek bir nedene indirgenemeyecek kadar çok yönlüdür. Bireylerin kendilerini tanıma, sosyal ilişkiler kurma, fiziksel ve zihinsel olarak aktif olma, keyifli zaman geçirme, aidiyet duygusu geliştirme ve yeni deneyimler edinme istekleri, bu katılımı motive eden başlıca unsurlar arasında yer almaktadır (Geri ve ark., 2019; Karaküçük ve Gürbüz, 2007; Kondric ve ark., 2013).

Rekreasyon motivasyonuna ilişkin literatürde, bireyin bu motivasyonu farklı boyutlarıyla ele alan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Dann (1977), rekreasyonel motivasyonu iki temel kategoriye ayırır: itici ve çekici faktörler. İtici faktörler, bireyin uzaklaşma, öğrenme gibi temel ihtiyaçlarından kaynaklanan ve davranışlarını yönlendiren içsel güdülerini ifade eder. Buna karşılık, çekici faktörler; bireylerin bu içsel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak onları cezbeden, ulaşılabilirlik, uygun olanaklar ve doğal çevrenin korunmuşluğu gibi dışsal çevresel özellikleri kapsamaktadır (Kil ve

ark., 2014).

İtici faktörler, bireylerin sıradan yaşam ortamlarından uzaklaşma, kendini tanıma, içsel değerlendirme yapma, rahatlama ve huzur bulma gibi temel psikolojik ihtiyaçlarını yansıtır. Buna karşılık, çekici faktörler; güneşli hava, misafirperver yerel halk gibi unsurlar aracılığıyla turistlerin ilgisini çekmeyi ve bu içsel ihtiyaçlara yanıt vermeyi amaçlar (Dann, 1981). Bu bağlamda, itici faktörler tatil kararını şekillendirirken, çekici faktörler bu kararı pekiştirir ve bireyleri belirli destinasyonlara yönlendirir.

Rekreasyonel faaliyetlere katılımın, bireylerin hem iş yaşamlarında hem de sosyal ilişkilerinde daha dengeli, huzurlu ve sağlıklı bir tutum geliştirmelerine katkı sağladığı çeşitli araştırmalarla ortaya konmuştur. Bu olumlu dönüşüm, büyük ölçüde bireylerin katılım motivasyonlarına dayanmaktadır. Rekreasyonel motivasyonlar, bireyin içsel ihtiyaçları ve yaşam doyumunu artırma arzusu doğrultusunda şekillenmektedir. Başarı hissi, yeni bilgiler edinme, sosyal bağlar kurma, bağımsız hareket etme, kişisel gelişim sağlama ve zihinsel rahatlama gibi unsurlar, bu motivasyonların temelini oluşturmaktadır (Gaffar, Yuniawati ve Ridwanudin, 2019).

Hall ve Weiler'in (1992) macera temelli rekreasyon aktiviteleri üzerine gerçekleştirdiği çalışmada ise, bireylerin bu tür etkinliklere katılımını etkileyen başlıca motivasyon unsurları arasında heyecan arayışı, kendini sınama ve gerçekleştirme, doğayla etkileşim kurma ve sosyal etkileşim yer almaktadır. Bu bulgular, rekreasyonel katılımın yalnızca fiziksel bir etkinlik değil, aynı zamanda bireyin psikolojik, sosyal ve bilişsel ihtiyaçlarını karşılayan çok boyutlu bir süreç olduğunu göstermektedir.

Buckley (2012), Korku, kontrol, beceri geliştirme ve başarı duygusu gibi içsel motivasyon unsurlarını ve arkadaşlık gelişimi, imaj oluşturma gibi sosyal temelli faktörleri içeren dışsal motivasyon kavramlarını kullanarak, macera rekreasyonu kapsamında bir sınıflandırma sistemi geliştirilmiştir. Son olarak incelenen risk alma boyutu, insanların bu konuda ciddi bir motivasyona sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Bunun nedeni, yeni deneyimler elde etmenin, daha başarılı olmanın ve hayatın çeşitli kazanımlarını elde etmenin risk almaksızın gerçekleştirilemeyecek olmasıdır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma ve motivasyon düzeyleri ile ilişkisi araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Araştırmanın konusuna bağlı olarak ulaşılmak istenen örneklem Alanya, Kemer, Ölüdeniz, Marmaris bölgelerinde açık alan rekreasyon faaliyetlerine katılan bireyleri kapsamaktadır.

Araştırmada nicel araştırma yaklaşımı benimsenerek, genel tarama modelleri içerisinde ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır. Nicel araştırmalar, verilerin sayısal olarak toplanması, analizi ve yorumlanması üzerine kuruludur (Aslan, 2018). Bu tip çalışmalar, sayısal veriler arasındaki ilişkileri istatistiksel yöntemlerle incelemeyi hedefler. İlişkisel tarama modeli, araştırmacının herhangi bir müdahalesi olmadan belirlenen bir durumla ilişkilendirilen iki veya daha fazla değişkenin birlikte değişimlerini ve bu değişimin derecesini incelemeyi amaçlar (Karasar, 2012). Bu tür bir model, genellikle değişkenler arasındaki ilişkileri anlamak ve bu ilişkilerin doğasını değerlendirmek, ayrıca değişkenler arasındaki etkileşimleri incelemek için kullanılır.

3.2. Çalışma Grubu

Mevcut çalışmanın evreni, Alanya, Kemer, Ölüdeniz ve Marmaris bölgelerinde açık alan rekreasyonuna katılan bireylerden oluşmaktadır. Çalışma grubu ise, açık alan rekreasyonu faaliyetlerine katılan ve gönüllü olarak araştırmaya katılan bireylerden oluşmaktadır. 185 kadın (ortalama yaş= 30,31±5,38 yıl), 240 erkek (ortalama yaş= 31,05±5,74 yıl) oluşan toplam 425 (ortalama yaş= 30,73±5,59 yıl) bireyden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme kolayda örnekleme yoluyla belirlenmiştir.

3.3. Çalışmaya Dahil Edilme Kriterleri

Araştırma gönüllülük esasına dayalıdır. 18 yaşını doldurmuş ve açık alan rekreasyonuna gönüllü katılan bireyler dahil edilmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik değişkenler ve rekreasyona katılım ile ilgili soruların bulunduğu kişisel bilgi formu (Ek-), “Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu (DOSPRT-30) (Ek-)” ve “Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği” kullanılacaktır (Ek-). Ölçeklerin

kullanım izinleri, bu ölçekleri uyarlayan yazarlardan alınmıştır. Kişisel Bilgi Formunu dolduran katılımcılara sırasıyla “Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu (DOSPERT-30)” ve “Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği” uygulanmıştır. Katılımcılardan, tüm soruları eksiksiz bir şekilde yanıtlamaları istenmiştir.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu:

Araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, araştırmaya dahil edilen katılımcılar hakkında bilgi toplamak amacıyla, yaş, cinsiyet, etkinliklere katılım tercihi, açık alan rekreasyon tercihi gibi demografik sorular içermektedir.

3.4.2. Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu (DOSPERT-30)

Bireylerin risk alma davranışlarını ölçmek amacıyla kullanılan "DOSPERT (A-Domain-Specific Risk Taking)" ölçeği, ilk kez Weber ve arkadaşları tarafından 2002 yılında geliştirilmiş ve daha sonra Blais ve Weber (2006) tarafından kısaltılmıştır. Bu ölçeğin Türkçeye uyarlaması ise Dinç ve Yavaş Tez (2019) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, 5 farklı alt boyuttan oluşmaktadır ve toplamda 25 ifade içermektedir. Bu 5 alt boyutlar şunlardır: etik (5, 8, 25), finansal (3, 4, 7, 10, 12), sağlık/güvenlik (13, 14, 16, 19, 22), rekreasyon (2, 9, 11, 15, 20, 21), ve sosyal (1, 6, 17, 18, 23, 24) ifadeleri içermektedir.

Ölçek, yedili likert tipinde bir ölçüm aracıdır ve yedili likert tipinde derecelendirilen ölçek puanlaması sırasıyla 'Kesinlikle Hayır, Muhtemelen Hayır, Kısmen Hayır, Kararsızım, Kısmen Evet, Muhtemelen Evet, Kesinlikle Evet' seçenekleri bulunmaktadır. Toplam puanın yanı sıra her bir alt boyut için de ayrı ayrı puanlama yapılabilir. Yüksek puanlar, kişinin yüksek risk alma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Ölçekte, ters puanlanan madde bulunmamaktadır.

3.4.3. Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği

Gözen (2020) tarafından geliştirilen ve 36 maddeden oluşan “Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği” toplam 5 alt boyutta oluşan ölçekte “başarı odaklılık” 10 maddeden, “zorluklara meydan okuma” 9 maddeden, “risk alma” 6 maddeden, “bireysellik” 5 maddeden ve “yenilik” 6 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5'li likert tipi bir ölçektir. Beşli likert tipinde derecelendirilen ölçek puanlaması sırasıyla 'Hiç Uygun Değil, Uygun Değil, Fark etmez, Uygun, Tamamen Uygun' seçenekleri bulunmaktadır.

3.5. Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecinden önce, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Rektörlüğü, Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanı Bilimsel Araştırma Etiği Kurulu'nun 06.11.2024 tarihli 2024/29 karar numaralı değerlendirmeleri doğrultusunda, yüksek lisans tez çalışmasına ilişkin etik kurul başvurusunun fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine dair sorumluluğun başvurucuya ait olmak üzere araştırma süresince uygulanmasının etik olarak uygun olduğuna oybirliği ile karar verildiğine dair Etik Kurul Kararı belgesi alınmıştır (Ek-1). Ölçek kullanımına ilişkin yazarlar ile izin talep edilmiş ve onay alınmıştır (Ek-2 ve Ek-3). Takip eden süreçte, katılımcılara ilgili onam formları titizlikle doldurtulmuştur.

Veri toplama araçlarının hedef kitleye uygulanabilmesi için, açık alan rekreasyonuna katılım sağlanan alanlara gidilmiştir. Katılımcılara ölçek ve envanterler hakkında gerekli bilgiler titizlikle aktarılmış ve gönüllülük ilkesine uygun bir şekilde hareket edilmiştir. Veri toplama işlemi sonrasında, ölçekler dikkatlice incelenmiş ve hatalı doldurulan üç anket değerlendirme dışında tutulduktan sonra, 425 katılımcı analiz için hazır hale getirilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırmanın amacına yönelik alt problemlere uygun olarak toplanan veriler, kontrol edilmiş ve kayıt altına alınmıştır. İşleme alınan toplam 425 ölçek değerlendirilmiştir. Kaydedilen verilerin analizi için IBM SPSS 25 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programı kullanılmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,5 ile -1,5 arasında olması normal dağılım olarak yorumlanmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Verilerin parametrik (verilerin normal dağılım durumu) testlerin ön koşullarını sağlayıp sağlamadığı, Skewness ve Kurtosis değerleri ve varyans eşitliği değerleri incelenerek +1,5 ile -1,5 olması ile verilerin sonuçları incelenerek değerlendirilmiş ve verilerin normal dağılmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen verilerde istatistiksel analiz yöntemleri olarak frekans, aritmetik ortalama, standart sapma kullanılmış ve bağımlı değişkenlerde bağımsız değişkenler açısından anlamlı farklılıkları test etmek için iki değişkenli bağımsız gruplarda Man Whitney U testi yapılmıştır. Gruplarda karşılaştırılması için Kruskal Wallis analizi gerçekleştirilmiştir. Ölçekler arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Spearman Korelasyon testleri uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizi ve yorumlarında $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi göz önünde bulundurulmuştur.

4. BULGULAR

Tablo 4.1 Araştırma grubunun demografik bilgilerine göre frekans dağılımları

DEĞİŞKENLER	ALT GRUP	N	%
Cinsiyet	Kadın	185	43,5
	Erkek	240	56,5
	Toplam	425	100,0
Medeni durum	Evli	175	41,2
	Bekar	250	58,8
	Toplam	425	100,0
Eğitim durumu	İlkokul	7	1,6
	Ortaokul	11	2,6
	Lise	92	21,6
	Lisans	242	56,9
	Lisansüstü	73	17,2
	Toplam	425	100,0
Gelir Düzeyi	17.000 ve altı	26	6,1
	17.001-30.000 TL	92	21,6
	30.001- 50.000 TL	136	32,0
	50.000 TL ve üzeri	171	40,2
	Toplam	425	100,0
Etkinlik	Yamaç Paraşütü	233	54,8
	Rafting	62	14,6
	Jeep Safari	34	8,0
	Atv Safari	44	10,4
	Dalış	48	11,3
	Toplam	421	99,1
Katıldığı bölge	Alanya	327	76,9
	Ölüdeniz	68	16,0
	Marmaris	9	2,1
	Kemer	21	4,9
	Toplam	425	100,0
Etkinlik dönemi	Evet	226	53,2
	Hayır	199	46,8
	Toplam	425	100,0
Satın alma tarzı	Maceracı	194	45,6
	Sosyal	90	21,2
	Rahatlatıcı	72	16,9
	Faydacı	12	2,8
	Plansız	57	13,4
	Toplam	425	100,0

Tablo 4.1’de Araştırmaya katılan bireylerin 185’i kadın, bu da katılımcıların %43,5’ini, 240’ı ise erkek olup, bu da araştırmanın %56,5’ini oluşturmaktadır. Katılımcıların %41,2’sinin evli, %58,8’inin ise bekâr olduğu gözlemlenmiştir. Eğitim durumu dağılımları incelendiğinde, ilkokul mezunu olanların oranı %1,6 ortaokul mezunlarının oranı %2,6, lise mezunlarının oranı %21,6 lisans mezunlarının oranı %56,9 ve lisansüstü eğitim alan bireylerin oranı %17,2 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların gelir düzeyi dağılımı ise; %6,1’i 17.000 TL ve altı, %21,6’sı 17.001-30.000 TL arası, %32,0’sı

30.001-50.000 TL ve %40,2'si ise 50.000 TL ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Rekreatif etkinliklere katılan bireylerin %54,8'i yamaç paraşütü, %14,6'sı rafting, %8,0'ı jeep safari, %10,4'ü ATV safari ve %11,3'ü dalış etkinliklerine katılmaktadır. Rekreatif etkinliklerin bölgeye göre katılımına bakıldığında, %76,6'sının Alanya bölgesinde, %16,0'ının Ölüdeniz bölgesinde, %2,1'inin Marmaris bölgesinde ve %4,9'unun Kemer bölgesinde katılım sağladığı görülmektedir. "Rekreatif etkinliklerinizi sadece tatilde mi yapıyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtların %53,2'si evet, %46,8'i hayır şeklindedir. Katılımcıların, "Rekreatif etkinlikleri satın alma tarzınız nedir?" sorusuna verdikleri yanıtlar arasında %45,6'sı maceracı, %21,2'si sosyal, %16,9'u rahatlatıcı, %2,8'i faydacı ve %13,4'ü ise plansız olarak belirlenmiştir.

Tablo 4.2 Cinsiyet değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ortalama Sıra	Sıraların Toplamı	Z	p
Etik alt boyutu	Kadın	185	191,60	35446,50	-3,230	0,001
	Erkek	240	229,49	55078,50		
Finans alt boyutu	Kadın	185	174,21	32228,50	-5,729	0,000
	Erkek	240	242,90	58296,50		
Sağlık/Güvenlik alt boyutu	Kadın	185	178,53	33027,50	-5,084	0,000
	Erkek	240	239,57	57497,50		
Rekreasyon alt boyutu	Kadın	185	190,99	35332,50	-3,246	0,001
	Erkek	240	229,97	55192,50		
Sosyal alt boyutu	Kadın	185	209,81	38815,50	-,470	0,638
	Erkek	240	215,46	51709,50		
RİSK ALMA TOPLAM	Kadın	185	175,13	32399,00	-5,581	0,000
	Erkek	240	242,19	58126,00		
Başarı alt boyutu	Kadın	185	193,14	35731,00	-2,931	0,003
	Erkek	240	228,31	54794,00		
Zorluk alt boyutu	Kadın	185	183,31	33912,00	-4,381	0,000
	Erkek	240	235,89	56613,00		
Risk alt boyutu	Kadın	185	175,27	32425,50	-5,568	0,000
	Erkek	240	242,08	58099,50		
Bireysellik alt boyutu	Kadın	185	211,14	39060,00	-,276	0,783
	Erkek	240	214,44	51465,00		
Yenilik alt boyutu	Kadın	185	198,59	36740,00	-2,130	0,033
	Erkek	240	224,10	53785,00		
MOTİVASYON TOPLAM	Kadın	185	182,10	33688,00	-4,554	0,000
	Erkek	240	236,82	56837,00		

Tablo 4.2’deki risk alma puanları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde sadece sosyal alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmazken ($p>0.05$), diğer tüm alt boyutlarda (Finans, sağlık/finans ve rekreasyon) ve toplam puanlarda erkek bireyler lehine anlamlı derecede farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Motivasyon puanları değerlendirildiğinde de sadece bireysellik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmazken ($p>0.05$), diğer tüm alt boyutlarda (Başarı, zorluk, risk alma ve yenilik) ve toplam puanlarda erkek bireyler lehine anlamlı derecede farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 4.3. Medeni durum değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması

	Medeni Durum	N	Ortalama Sıra	Sıraların Toplamı	Z	p
Etik alt boyutu	Evli	175	208,36	36463,00	-,667	0,505
	Bekar	250	216,25	54062,00		
Finans alt boyutu	Evli	175	209,14	36599,00	-,544	0,587
	Bekar	250	215,70	53926,00		
Sağlık/Güvenlik alt boyutu	Evli	175	211,07	36937,00	-,271	0,786
	Bekar	250	214,35	53588,00		
Rekreasyon alt boyutu	Evli	175	190,92	33411,50	-3,102	0,002
	Bekar	250	228,45	57113,50		
Sosyal alt boyutu	Evli	175	201,61	35281,50	-1,602	0,109
	Bekar	250	220,97	55243,50		
RİSK ALMA TOPLAM	Evli	175	198,93	34813,00	-1,976	0,048
	Bekar	250	222,85	55712,00		
Başarı alt boyutu	Evli	175	220,44	38577,50	-1,047	0,295
	Bekar	250	207,79	51947,50		
Zorluk alt boyutu	Evli	175	213,63	37385,50	-,089	0,929
	Bekar	250	212,56	53139,50		
Risk alt boyutu	Evli	175	214,15	37477,00	-,162	0,871
	Bekar	250	212,19	53048,00		
Bireysellik alt boyutu	Evli	175	205,48	35959,50	-1,059	0,289
	Bekar	250	218,26	54565,50		
Yenilik alt boyutu	Evli	175	216,13	37822,50	-,441	0,659
	Bekar	250	210,81	52702,50		
MOTİVASYON TOPLAM	Evli	175	216,01	37801,00	-,422	0,673
	Bekar	250	210,90	52724,00		

Tablo 4.3’te risk alma ve motivasyonun medeni durum değişkenine göre karşılaştırıldığında sadece rekreasyon alt boyutunda anlamlı bir fark olduğu bunun yanı sıra risk alma toplam puanında da az da olsa anlamlı bir fark gözlenirken ($p<0.05$), diğer tüm alt boyutlarda anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$), motivasyon düzeyleri üzerinde başarı alt boyutu ve bireysellik alt boyutunda da anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir ($p>0.05$).

Tablo 4.4 Eğitim durumu değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması

	Eğitim Durumu	N	Ortalama sıra	sd	p
Etik alt boyutu	İlkokul	7	218,93	4	0,798
	Ortaokul	11	170,91		
	Lise	92	214,09		
	Lisans	242	212,14		
	Lisansüstü	73	220,25		
Finans alt boyutu	İlkokul	7	257,29	4	0,110
	Ortaokul	11	175,18		
	Lise	92	208,22		
	Lisans	242	205,94		
	Lisansüstü	73	243,90		
Sağlık/Güvenlik alt boyutu	İlkokul	7	304,21	4	0,003
	Ortaokul	11	138,82		
	Lise	92	245,38		
	Lisans	242	203,13		
	Lisansüstü	73	207,35		
Rekreasyon alt boyutu	İlkokul	7	207,29	4	0,142
	Ortaokul	11	161,36		
	Lise	92	225,80		
	Lisans	242	203,73		
	Lisansüstü	73	235,94		
Sosyal alt boyutu	İlkokul	7	236,00	4	0,407
	Ortaokul	11	142,27		
	Lise	92	213,79		
	Lisans	242	214,13		
	Lisansüstü	73	216,71		
RİSK ALMA TOPLAM	İlkokul	7	233,29	4	0,022
	Ortaokul	11	127,86		
	Lise	92	228,36		
	Lisans	242	203,00		
	Lisansüstü	73	237,67		
Başarı alt boyutu	İlkokul	7	216,36	4	0,947
	Ortaokul	11	190,27		
	Lise	92	212,95		
	Lisans	242	215,95		
	Lisansüstü	73	206,37		
Zorluk alt boyutu	İlkokul	7	224,79	4	0,973
	Ortaokul	11	208,50		
	Lise	92	215,47		
	Lisans	242	214,51		
	Lisansüstü	73	204,45		
Risk alt boyutu	İlkokul	7	227,93	4	0,944
	Ortaokul	11	196,64		
	Lise	92	216,53		
	Lisans	242	209,90		
	Lisansüstü	73	219,88		
Bireysellik alt boyutu	İlkokul	7	219,43	4	0,561
	Ortaokul	11	160,68		
	Lise	92	218,29		
	Lisans	242	216,48		
	Lisansüstü	73	202,06		
Yenilik alt boyutu	İlkokul	7	144,00	4	0,556
	Ortaokul	11	200,45		
	Lise	92	206,32		
	Lisans	242	217,96		
	Lisansüstü	73	213,49		
MOTİVASYON TOPLAM	İlkokul	7	215,00	4	0,996
	Ortaokul	11	200,36		
	Lise	92	214,16		
	Lisans	242	213,90		
	Lisansüstü	73	210,27		

Tablo 4.4’te risk alma ve motivasyonun eğitim durum değişkenine göre karşılaştırıldığında sadece risk alma ölçeğinin sağlık/güvenlik alt boyutunda ve risk alma toplam puanında anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), diğer boyutlarda ve motivasyon toplam puanında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.5 Rekreatif etkinlik değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması

	Rekreatif Etkinlik	N	Ortalama sıra	Sd	p
Etik alt boyutu	Yamaç Paraşütü	233	202,13	4	0,070
	Rafting	62	219,05		
	Jeep Safari	34	187,87		
	Atv Safari	44	252,64		
	Dalış	48	221,89		
Finans alt boyutu	Yamaç Paraşütü	233	203,22	4	0,399
	Rafting	62	211,81		
	Jeep Safari	34	203,88		
	Atv Safari	44	233,99		
	Dalış	48	231,69		
Sağlık/Güvenlik alt boyutu	Yamaç Paraşütü	233	195,90	4	0,018
	Rafting	62	209,21		
	Jeep Safari	34	222,24		
	Atv Safari	44	253,47		
	Dalış	48	239,72		
Rekreasyon alt boyutu	Yamaç Paraşütü	233	218,33	4	0,147
	Rafting	62	179,19		
	Jeep Safari	34	201,09		
	Atv Safari	44	202,97		
	Dalış	48	230,89		
Sosyal alt boyutu	Yamaç Paraşütü	233	212,03	4	0,615
	Rafting	62	220,15		
	Jeep Safari	34	183,21		
	Atv Safari	44	203,07		
	Dalış	48	221,11		
RİSK ALMA TOPLAM	Yamaç Paraşütü	233	206,05	4	0,193
	Rafting	62	196,08		
	Jeep Safari	34	201,44		
	Atv Safari	44	229,70		
	Dalış	48	243,95		
Başarı alt boyutu	Yamaç Paraşütü	233	224,16	4	0,013
	Rafting	62	204,90		
	Jeep Safari	34	230,76		
	Atv Safari	44	163,74		
	Dalış	48	184,34		
Zorluk alt boyutu	Yamaç Paraşütü	233	216,92	4	0,410
	Rafting	62	196,46		
	Jeep Safari	34	227,51		
	Atv Safari	44	185,78		
	Dalış	48	212,45		
Risk alt boyutu	Yamaç Paraşütü	233	218,20	4	0,446
	Rafting	62	213,30		
	Jeep Safari	34	206,21		
	Atv Safari	44	181,18		
	Dalış	48	203,80		
	Yamaç Paraşütü	233	204,97		

Bireysellik alt boyutu	Rafting	62	215,76	4	0,676
	Jeep Safari	34	213,78		
	Atv Safari	44	234,39		
	Dalış	48	210,74		
Yenilik alt boyutu	Yamaç Paraşütü	233	209,69	4	0,084
	Rafting	62	217,65		
	Jeep Safari	34	234,63		
	Atv Safari	44	168,49		
	Dalış	48	231,02		
MOTİVASYON TOPLAM	Yamaç Paraşütü	233	217,78	4	0,237
	Rafting	62	205,56		
	Jeep Safari	34	229,32		
	Atv Safari	44	175,31		
	Dalış	48	204,84		

Tablo 4.5’te risk alma ve motivasyonun rekreatif etkinlik değişkenine göre karşılaştırıldığında sadece risk almanın sağlık/güvenlik alt boyutunda anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), bunun yanı sıra motivasyonun başarı alt boyutun da da anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 4.6. Rekreatif etkinlik bölgesine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması

	Bölge	N	Ortalama sıra	sd	P
Etik alt boyutu	Alanya	327	224,24	3	0,000
	Ölüdeniz	68	153,76		
	Marmaris	9	177,39		
	Kemer	21	245,10		
Finans alt boyutu	Alanya	327	217,67	3	0,176
	Ölüdeniz	68	194,32		
	Marmaris	9	147,83		
	Kemer	21	228,74		
Sağlık/Güvenlik Alt boyutu	Alanya	327	228,46	3	0,000
	Ölüdeniz	68	161,88		
	Marmaris	9	151,89		
	Kemer	21	164,05		
Rekreasyon alt boyutu	Alanya	327	206,60	3	0,170
	Ölüdeniz	68	241,59		
	Marmaris	9	196,39		
	Kemer	21	227,24		
Sosyal alt boyutu	Alanya	327	216,06	3	0,625
	Ölüdeniz	68	197,93		
	Marmaris	9	189,11		
	Kemer	21	224,43		
	Alanya	327	219,50		

RİSK ALMA TOPLAM	Ölüdeniz	68	191,56	3	0,159
	Marmaris	9	153,11		
	Kemer	21	206,93		
Başarı alt boyutu	Alanya	327	205,58	3	0,112
	Ölüdeniz	68	242,02		
	Marmaris	9	202,94		
	Kemer	21	238,88		
Zorluk alt boyutu	Alanya	327	207,88	3	0,284
	Ölüdeniz	68	235,22		
	Marmaris	9	185,33		
	Kemer	21	232,64		
Risk alt boyutu	Alanya	327	209,55	3	0,493
	Ölüdeniz	68	229,10		
	Marmaris	9	180,50		
	Kemer	21	228,55		
Bireysellik alt boyutu	Alanya	327	220,17	3	0,059
	Ölüdeniz	68	181,25		
	Marmaris	9	162,56		
	Kemer	21	225,79		
Yenilik alt boyutu	Alanya	327	207,34	3	0,342
	Ölüdeniz	68	236,43		
	Marmaris	9	223,17		
	Kemer	21	220,98		
MOTİVASYON TOPLAM	Alanya	327	208,34	3	0,392
	Ölüdeniz	68	232,79		
	Marmaris	9	190,33		
	Kemer	21	231,14		

Tablo 4.6’da risk alma ve motivasyonun rekreatif etkinlik bölge değişkenine göre karşılaştırıldığında sadece risk almanın etik ve sağlık/güvenlik alt boyutunda anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), onun dışında diğer alt boyutlarda ve toplam puanlarda anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.7 Etkinliğin tatilde yapılma durumu değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması

	Yapılma durumu	N	Ortalama sıra	sd	p
Etik alt boyutu	Evet	226	214,26	1	0,817
	Hayır	199	211,57		

Finans alt boyutu	Evet	226	208,09	1	0,379
	Hayır	199	218,58		
Sağlık/Güvenlik	Evet	226	217,47	1	0,424
Alt boyutu	Hayır	199	207,92		
Rekreasyon	Evet	226	196,31	1	0,003
Alt boyutu	Hayır	199	231,95		
Sosyal alt boyutu	Evet	226	202,36	1	0,057
	Hayır	199	225,08		
RİSK ALMA TOPLAM	Evet	226	201,39	1	0,038
	Hayır	199	226,18		
Başarı alt boyutu	Evet	226	204,40	1	0,123
	Hayır	199	222,77		
Zorluk alt boyutu	Evet	226	204,66	1	0,135
	Hayır	199	222,47		
Risk alt boyutu	Evet	226	203,40	1	0,085
	Hayır	199	223,91		
Bireysellik alt boyutu	Evet	226	212,40	1	0,915
	Hayır	199	213,68		
Yenilik alt boyutu	Evet	226	205,01	1	0,152
	Hayır	199	222,07		
MOTİVASYON TOPLAM	Evet	226	202,99	1	0,073
	Hayır	199	224,37		

Tablo 4.7’de risk alma ve motivasyonun rekreatif etkinliklerin tatilde yapılma durumu değişkenine göre karşılaştırıldığında sadece risk almanın rekreasyon alt boyutunda anlamlı bir fark olduğu ($p<0.05$), onun dışında diğer alt boyutlarda ve toplam puanlarda anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.8 Satın alma tarzı değişkenine göre risk alma ve motivasyon puanlarının karşılaştırılması

	Satın alma tarzı	N	Ortalama sıra	sd	p
Etik alt boyutu	Maceracı	194	213,22	4	0,148
	Sosyal	90	187,66		
	Rahatlatıcı	72	225,92		
	Faydacı	12	246,00		
	Plansız	57	229,02		
Finans alt boyutu	Maceracı	194	207,36	4	0,010
	Sosyal	90	187,44		
	Rahatlatıcı	72	224,15		
	Faydacı	12	205,79		
	Plansız	57	260,00		

Sağlık/Güvenlik alt boyutu	Maceracı	194	219,18	4	0,000
	Sosyal	90	170,49		
	Rahatlatıcı	72	214,88		
	Faydacı	12	173,25		
	Plansız	57	265,09		
Rekreasyon alt boyutu	Maceracı	194	223,88	4	0,052
	Sosyal	90	196,36		
	Rahatlatıcı	72	228,99		
	Faydacı	12	232,75		
	Plansız	57	177,88		
Sosyal alt boyutu	Maceracı	194	209,56	4	0,046
	Sosyal	90	187,62		
	Rahatlatıcı	72	221,33		
	Faydacı	12	243,17		
	Plansız	57	247,89		
RİSK ALMA TOPLAM	Maceracı	194	215,83	4	0,015
	Sosyal	90	176,56		
	Rahatlatıcı	72	227,56		
	Faydacı	12	214,33		
	Plansız	57	242,25		
Başarı alt boyutu	Maceracı	194	207,46	4	0,482
	Sosyal	90	222,08		
	Rahatlatıcı	72	224,31		
	Faydacı	12	246,58		
	Plansız	57	196,17		
Zorluk alt boyutu	Maceracı	194	225,04	4	0,330
	Sosyal	90	208,78		
	Rahatlatıcı	72	203,63		
	Faydacı	12	220,13		
	Plansız	57	189,04		
Risk alt boyutu	Maceracı	194	235,62	4	0,007
	Sosyal	90	194,23		
	Rahatlatıcı	72	195,92		
	Faydacı	12	235,21		
	Plansız	57	182,55		
Bireysellik alt boyutu	Maceracı	194	202,65	4	0,298
	Sosyal	90	218,19		
	Rahatlatıcı	72	231,34		
	Faydacı	12	257,88		
	Plansız	57	207,43		
Yenilik alt boyutu	Maceracı	194	215,47	4	0,379
	Sosyal	90	213,35		
	Rahatlatıcı	72	214,26		
	Faydacı	12	266,67		
	Plansız	57	191,16		
MOTİVASYON TOPLAM	Maceracı	194	222,22	4	0,263
	Sosyal	90	208,47		
	Rahatlatıcı	72	208,49		
	Faydacı	12	252,25		
	Plansız	57	186,21		

Tablo 4.8’de risk alma ve motivasyonun satın alma tarzları değişkenine göre karşılaştırıldığında finans, sağlık/güvenlik ve sosyal alt boyutu ile risk alma toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ($p<0.05$) bunun yanı sıra motivasyon alt boyutu olan risk kısmında da anlamlı fark tespit edilirken diğer alt boyutlarda ve

motivasyon toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 5. Risk alma ve motivasyon ilişkisi

		alt_etik	alt_finans	alt_saglik/guvenlik	ar	as	RİSK ALMA TOPLAM	ALT_BAŞARI	az	ALT_RİSK	ab	ay	MOTİVASYON TOPLAM
alt_etik	r	1,000											
alt_finans	r	,454**	1,000										
alt_saglik/guvenlik	r	,459**	,450**	1,000									
alt_rekreasyon	r	,173**	,284**	,188**	1,000								
alt_sosyal	r	,286**	,307**	,440**	,324**	1,000							
RİSK ALMA TOPLAM	r	,560**	,688**	,721**	,670**	,661**	1,000						
ALT_BAŞARI	r	-,126**	-,086	-,138**	,221**	,107*	0,041	1,000					
ALT_ZORLUK	r	0,012	,138**	0,045	,407**	,167**	,274**	,670**	1,000				
ALT_RİSK	r	,161**	,241**	,220**	,367**	,243**	,396**	,431**	,725**	1,000			
ALT_BİREYSEL LİK	r	,200**	0,090	,116*	0,056	0,086	,121*	,239**	,355**	,318**	1,000		
ALT_YENİLİK	r	0,006	0,025	0,054	,262**	,214**	,192**	,564**	,608**	,514**	,244**	1,000	
MOTİVASYON TOPLAM	r	0,062	,117*	0,077	,374**	,213**	,287**	,770**	,916**	,810**	,486**	,743**	1,000

ar: alt rekreasyon **as:** alt sosyal **az:** alt zorluk **ab:** alt bireysellik **ay:** alt yenilik

Tablo 4.9’da risk alma toplam puanı ile motivasyon toplam puan arasında pozitif yönde anlamlı ilişki ($r=,287$ $p<0.05$) görülürken, risk alma alt boyutları ile motivasyon alt boyutları arasında da pozitif yönde anlamlı ilişki görülmüştür ($p<0.05$).

Tablo 4.10. Hipotezlerin kabul veya ret durumu

Hipotezler	Kabul	Ret
H1a: Risk alma eğilimlerine göre cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul	
H1b: Motivasyon düzeylerine göre cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.		Ret
H2a: Risk alma eğilimlerine göre yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul	
H2b: Motivasyon düzeylerine göre yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.		Ret
H3a: Risk alma eğilimlerine göre eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul	
H3b: Motivasyon düzeylerine göre eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.		Ret
H4a: Risk alma eğilimlerine göre medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul	
H4b: Motivasyon düzeylerine göre medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.		Ret
H5a: Risk alma eğilimlerine göre refah düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul	
H5b: Motivasyon düzeylerine göre refah düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.		Ret
H6: Açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma ve motivasyon düzeyleri, etkinlik türüne göre farklılık gösterir (örneğin, Yamaç Paraşütü, Rafting, Jeep Safari, Atv Safari, Dalış, Kayak, Snowboard vb.).	Kabul	
H7: Risk alma eğilimleri ile motivasyon düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul	

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada, açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma eğilimleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve çeşitli demografik değişkenler açısından anlamlı farklılıklar değerlendirilmiştir. Bulgular, literatürdeki benzer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

5.1. Cinsiyet Değişkenine Göre

Araştırma bulgularına göre, erkek katılımcıların kadınlara kıyasla risk alma ve motivasyon düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, özellikle finansal, sağlık/güvenlik ve rekreasyon alt boyutlarında anlamlı farklılıklar göstermektedir. Bu bulgu, Gözen'in (2020) çalışmasında erkek bireylerin daha yüksek risk alma eğilimi gösterdiği yönündeki sonuçlarla örtüşmektedir. Benzer şekilde, Beşikçi (2023) de erkek katılımcıların risk alma davranışlarının kadınlara göre daha belirgin olduğunu ortaya koymuştur. Öte yandan, bazı araştırmalar cinsiyetin risk alma davranışları üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığını savunmaktadır. Örneğin, Yıldız ve arkadaşları (2021), cinsiyetin risk alma eğilimi üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığını belirtmiştir. Ayrıca, Demirtaş ve Kılıç (2022) de motivasyon düzeylerinin cinsiyete göre değişmediğini ifade etmiştir.

5.2. Medeni Durum Değişkenine Göre

Medeni durum değişkenine göre yalnızca rekreasyon alt boyutunda ve risk alma toplam puanında anlamlı fark bulunmuştur. Bekâr bireylerin evlilere göre daha yüksek risk alma eğilimi gösterdiği görülmektedir. Bu durum, bireylerin yaşam tarzı ve sorumluluk düzeyleriyle ilişkilendirilebilir. Beşikçi (2023), benzer şekilde bekâr bireylerin daha yüksek risk alma eğilimi gösterdiğini belirtmiştir. Ayrıca, Erbakan Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada da medeni durumun risk alma davranışlarını etkileyebileceği vurgulanmıştır. Ancak, bazı çalışmalar medeni durumun risk alma ya da motivasyon üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını göstermektedir. Örneğin, Karaca ve Demir (2020), medeni durumun rekreatif motivasyon üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını belirtmiştir. Aynı şekilde, Gözen (2020) çalışmasında da medeni durumun motivasyon düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı ifade edilmiştir.

5.3. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre

Eğitim düzeyine göre yalnızca sağlık/güvenlik alt boyutunda ve risk alma toplam puanında anlamlı fark bulunmuştur. Bu bulgu, eğitim düzeyi arttıkça bireylerin risk alma davranışlarında daha bilinçli tercihler yaptığını düşündürmektedir. Gözen (2020), yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin riskleri daha iyi analiz ederek karar verdiklerini belirtmiştir. Ayrıca, Erbakan Üniversitesi çalışmasında da benzer şekilde eğitim düzeyinin risk algısını etkilediği vurgulanmıştır (Yolcu,2024). Buna karşın, Beşikçi (2023) çalışmasında eğitim düzeyinin risk alma davranışları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı ifade edilmiştir. Aynı şekilde, Yıldız ve arkadaşları (2021) da eğitim düzeyinin motivasyon üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını savunmuştur.

5.4. Rekreatif Etkinlik Türü Değişkenine Göre

Etkinlik türüne göre yalnızca sağlık/güvenlik alt boyutunda ve başarı alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur. Özellikle ATV safari ve dalış gibi daha yüksek risk içeren etkinliklere katılan bireylerin risk alma puanları daha yüksektir. Bu bulgu, Gözen'in (2020) çalışmasında riskli etkinliklerin bireylerin motivasyonunu artırdığı yönündeki bulgularla örtüşmektedir. Ayrıca, Beşikçi (2023) de yüksek riskli etkinliklerin bireylerde daha yüksek motivasyon ve tatmin sağladığını belirtmiştir. Ancak, Karaca ve Demir (2020) gibi bazı araştırmacılar, etkinlik türünün risk alma davranışları üzerinde belirleyici olmadığını savunmaktadır. Aynı şekilde, Demirtaş ve Kılıç (2022) de etkinlik türünün motivasyon düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığını ifade etmiştir.

5.5. Risk Alma ve Motivasyon Arasındaki İlişki

Araştırmanın en temel bulgularından biri, risk alma ile motivasyon arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin bulunmasıdır. Bu durum, bireylerin risk alma eğilimlerinin motivasyonlarını artırdığını göstermektedir. Gözen (2020) ve Beşikçi (2023) çalışmalarında da benzer şekilde risk alma davranışlarının bireylerin içsel motivasyonlarını artırdığı belirtilmiştir. Bununla birlikte, bazı araştırmalar bu ilişkinin zayıf ya da anlamsız olduğunu savunmaktadır. Örneğin, Yıldız ve arkadaşları (2021), risk alma ile motivasyon arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Aynı şekilde, Erbakan Üniversitesi çalışmasında da bu ilişkinin bireysel farklılıklara bağlı olarak değişkenlik gösterebileceği ifade edilmiştir.

Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki genel sonuçlara ulaşılmıştır:

- Erkek bireyler, kadınlara kıyasla daha yüksek risk alma ve motivasyon düzeylerine sahiptir.
- Bekâr bireyler, evlilere göre daha fazla risk alma eğilimindedir.
- Eğitim düzeyi arttıkça sağlık/güvenlik risk algısı artmakta, ancak motivasyon düzeyleri anlamlı şekilde değişmemektedir.
- Rekreatif etkinlik türü, bireylerin risk algısını ve motivasyon düzeylerini belirli alt boyutlarda etkilemektedir.
- Risk alma ile motivasyon arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır; bireyler daha fazla risk aldıkça motivasyon düzeyleri de artmaktadır.

6. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonuçlarına ilişkin olarak genel öneriler sunulmuştur.

- Rekreatif etkinlik düzenleyicileri, katılımcıların cinsiyet, yaş ve medeni durum gibi demografik özelliklerini dikkate alarak risk yönetimi stratejileri geliştirmelidir.
- Özellikle yüksek risk içeren etkinliklerde (örneğin dalış, ATV safari), katılımcıların sağlık/güvenlik bilgilendirmeleri artırılmalıdır.
- Motivasyon düzeyini artırmak için etkinliklerde başarı hissi, yenilik ve zorluk unsurları dengeli şekilde sunulmalıdır.
- Gelecekteki araştırmalarda farklı yaş grupları ve kültürel bağlamlar karşılaştırmalı olarak incelenebilir.
- Nitel veri toplama yöntemleri (örneğin derinlemesine görüşmeler) ile bireylerin risk algısı ve motivasyon kaynakları daha derinlemesine analiz edilebilir.
- Uzunlamasına çalışmalarla, bireylerin zaman içindeki risk alma ve motivasyon değişimleri izlenebilir.
- Etkinliğin yapıldığı bölgeye göre ek önlemler alınmalıdır. Farklı bölgeler farklı risk koşulları içerdiğinden yerel uyarlamalar yapılmalıdır.
- Eğitimciler için düzenli risk yönetimi eğitimleri verilmelidir. Olası tehlikelere karşı hazırlıklı olmaları sağlanmalıdır.
- Tanıtım dili dengeli kurulmalıdır. Risk heyecan verici bir unsur olarak aktarılabilir ama tehlike unsuru da göz ardı edilmemelidir.
- Her etkinlik türü için ayrı risk planı hazırlanmalıdır. Örneğin ATV veya dalış gibi daha riskli etkinliklerde özel güvenlik önlemleri sunulmalıdır.
- Etkinlik öncesinde katılımcılara risk eğilimi testleri uygulanabilir. Böylece kişiye özel bilgilendirme yapılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Akpınar, E., (2004). Doğu Anadolu Bölgesi'nde Alternatif Turizm Merkezi Olmaya Aday Bir İlçe: Kemaliye. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 207-236.
- Akyüz, F. (2020). Rekreatyonel Alanlarda Etkinliklere Katılan Bireylerin Merak ve Keşfetme Düzeylerinin; Etkinlik ve Yaşam Doyumuna Etkisi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yayınlanmış Doktora Tezi.
- Akyüz, O., Alper, R., & Bayazıt, B. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatyon Aktivitelerine Katılım Motivasyonu Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma. Cbü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 18(2), 439-454.
- Altunay, B. R. & Balcı, V. (2018). Ankara İli Keçiören İlçesindeki İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zaman Etkinliklerine Katılım Motivasyonu. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 9(1), 50-63.
- Ardahan, F. Ve Lapa, T. Y. (2011). Açık Alan Rekreatyonu: Bisiklet Kullanıcıları ve Yürüyüşçülerin Doğa Sporı Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8(1), 1327-1341.
- Aslan, Ş. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Nicel, Nitel ve Karma Tasarımlar İçin Bir Rehber. Eğitim Yayınevi.
- Aslan, Z. (1993) Sanayileşme ve Kentleşmenin Doğada Rekreatyon Faaliyetlerine Duyulan Gereksinimi Arttırıcı Etkisi. Ekoloji ve Çevre Dergisi, 2(8): 22-24.
- Atdi- Adventure Tourism Development Index (2015). What Is The Adventure Tourism. https://www.adventureindex.travel/docs/atdi_2015.pdf (Erişim Tarihi: 11.11.2017).
- Aytaç, Ö. (2002). Boş Zaman Üzerine Kurumsal Yaklaşımlar, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(1), 231-260.
- Bayazıt, B. (Editor), (2022). Spor Bilimlerinde Güncel Konular ve Yaklaşımlar-3 . Konya: Çizgi Kitabevi.
- Barton, B. (2007). Safety, Risk And Adventure İn Outdoor Activities. Sage.
- Beggs, B. A., Stitt, J. E. & Elkins, D. J. (2004). Leisure Motivation Of Participants And Nonparticipants İn Campus Recreational Sports Programs. Recreational Sports Journal, 28(1), 65-77.
- Bell, Simon. (2001), Design For Outdoor Recreation Second Edition, Midas Printing,

China.

- Benson, S. (2008). *Leisure And Recreation İn The Middle Ages*. Routledge.
- Bentley, T.A., Page, S.J., Laird, I.S. (2001). Accidents In The New Zealand Adventure Tourism Industry. *Safety Science*. 38 (1): 31-48.
- Beşikçi, T. (2023). Macera Rekreasyonu Katılımcılarının Risk Alma Davranışları ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1-Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 1083-1099.
- Birinci, M. C. (2018). Boş Zaman Motivasyonu ve Davranışsal Niyet İlişkisinde Boş Zaman Tatmininin Aracılık Etkisi ve Rekreasyonel Hizmet Kalitesinin Düzenleyici Rolü: Rekreasyonel Kayak Etkinliğine İlişkin Bir Çalışma, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Kasım, 2018, Ankara.
- Buckley, R. (2012). Rush As A Key Motivation İn Skilled Adventure Tourism: Resolving The Risk Paradox. *Tourism* <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2011.10.002>.
- Büyüköztürk, (2019). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni Spss Uygulamaları ve Yorum, 25. Baskı, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (Yirmi Dördüncü Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. Ve Köklü, N. (2018). Sosyal Bilimler İçin İstatistik. Ankara: Pegem Akademi.
- Byrnes, J. P., Miller, D. C., & Schafer, W. D. (1999). Gender differences in risk taking: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 125(3), 367.
- Can, E. (2015). Boş Zaman, Rekreasyon ve Etkinlik Turizmi İlişkisi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 1-17.
- Carroll, B. Ve Alexandris, K. (1997). Perception Of Constraints İn Strength Of Motivation: Their Relationship To Recreational Sport Participation İn Greece. *Journal Of Leisure Research*, 29(3), 279.
- Ceyhan, O. (2024). Açık Alan Rekreasyonuna Katılan Bireylerin Serbest Zamanda Algıladıkları Özgürlük ve Stresle Başa Çıkma Tutumlarının İncelenmesi (Master's Thesis, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. Harper & Row.

- Çelebi, A., & Özbey, B. (2020). Rekreasyonun Faydaları. Cbü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi.
- Çelebi, M. A., Özbey, S. (2017). Rekreasyon. Mirzeoğlu, N. (Ed) Spor Bilimlerine Giriş (Düzeltilmiş ve Geliştirilmiş 2. Baskı). Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.
- Çeribaşı, S. (1994). Antalya İlindeki Birinci Sınıf Tatil Köyleri ve 4-5 Yıldızlı Otellerde Animasyon Hizmetleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çıdam, F.B. (2007). Diyarbakır Kent Dokusunun Turizm ve Rekreasyon Kaynaklarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. 221.
- Çukurluöz, Ö. & Uygur, A. (2019). “Açık Alan Rekreasyon Etkinliklerinin Sınıflandırılması”, International Social Sciences Studies Journal, 5(36):2818-2826.
- Dann, G. (1981). Tourist Motivation: An Appraisal. Annals Of Tourism Research, 8(2), 187-219.
- Dann, G. M. (1977). Anomie, Ego-Enhancement And Tourism. Annals Of Tourism Research, 4(4), 184-194
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. Springer Science & Business Media.
- Demirel, D., Demirel, M., & Serdar, E. (2017). University Students' Opinions Of The Meaning Of Leisure And Their Perceived Freedom İn Leisure. Journal Of Human Sciences, 14(1), 796-802.
- Demirtaş, M., & Kılıç, S. (2022). Etkinlik türünün motivasyon düzeyleri üzerindeki etkisi. Spor Bilimleri Dergisi, 4(2), 123-137.
- Dickson, T., Dolnicor, S. (2004). No Risk, No Fun: The Role Of Perceived Risk In Adventure Tourism. University Of Wollongong. Research Online. Web: [Http://Ro.Uow.Edu.Au/Commpapers.Pp](http://Ro.Uow.Edu.Au/Commpapers.Pp): 1-11.
- Dinç, S. C. (2018). Doğa Sporları Etkinliklerine İlişkin Liderlik Ölçeğinin Geliştirilmesi. Spor Yayınevi ve Kitapevi.
- Dinç, S. C., ve Yavaş Tez, Ö. (2021). Macera Rekreasyonu Katılımcılarının Risk Alma Davranışlarında Farklılık Yaratan Değişkenlerin İncelenmesi. International Journal Of Sport Exercise And Training Sciences- Ijsets , 7(4), 203 219 . <https://doi.org/10.18826/Useabd.1002314>
- Dirlik, R. (2016). Açık Alan Rekreasyon Faaliyetlerinin Yaşam Doyumuna

- Etkisi (Master's Thesis, Balıkesir University (Turkey)).
- Dirlik, R., & Koroğlu, Ö. (2021). Açık Alan Rekreasyon Faaliyetlerinin Yaşam Doyumuna Etkisi. *Journal Of Recreation And Tourism Research*, 8(1), 48-72.
- Efe, E., Bek, Y., & Şahin, M. (2000). İstatistik Yöntemler Iı. T.C Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörlüğü Yayın, (10), 214.
- Ekmekçi, R., Arslan, Y., Dağlı Ekmekçi, A. Ve Ağbuğa, B. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Spora Bakış Açılarının ve Spora Katılım Güdülerinin Belirlenmesi. *E-Journal Of New World Sciences Academy*, 5(2), 104-114.
- Eryılmaz, G., & Akgündüz, Y. (2017). Bireyleri Rekreatif Faaliyetlere Yönelten Motive Edici Faktörler. *Journal Of Recreation And Tourism Research*, 4(1), 13-26.
- Ewert, A. (1985). Why People Climb: The Relationship Of Participant Motives And Experience Level To Mountaineering. *Journal Of Leisure Research*, 17(3), 241-250. <https://doi.org/10.1080/00222216.1985.11969619>
- Ewert, A. (2007). Special Issue On Leisure, Recreation And Adventure. *Annals Of Leisure Research*. 10 (1): 1-6.
- Ewert, A., & Hollenhorst, S. (1989). Testing the adventure model: Empirical support for a model of risk recreation participation. *Journal of Leisure Research*, 21(2), 124-139.
- Gaffar, V., Yuniawati, Y., & Ridwanudin, O. (2019). A Study Of Outdoor Recreation Motivation And Activity Preferen Ces. *Journal Of Southwest Jiaotong University*, 54(3).
- Garda, B. (2014). Macera Turizmi Pazarlaması Özel İlgi Turizminin Yeni Yüzü. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Geri, S., & Açıkdilli, R. (2019). Psikososyal Boyutlarıyla Boş Zaman ve Rekreasyon Bilimi. Efe Akademi Yayınevi.
- Gulam, A. (2016). Recreation- Need And İmportance İn Modern Society. *International Journal Of Physiology, Nutrition And Physical Education*, 1(2), 157-160.
- Gül, T. (2014) Rekreasyon Olgusuna Genel Yaklaşım. Yaylı, A. (Ed) Rekreasyona Giriş. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Güngörmüş, H.A., &Yenel, F. (2020). Bireyleri Rekreasyonel Egzersize Güdüleyen Faktörler, Lap Lambert Academic Publishing, Isbn:978-620-0-53083-7.
- Gürbüz, B. (2017). The Conception And Perception Of Leisure İn Turkey.In K. Henderson, & A. Sivan (Eds), *Leisure From İnternational Voices*, Champaign, IL: Sagamore Publishing

- Gürbüz, B., Henderson, K. (2014). Leisure Activity Preferences And Constraints To Leisure: Perspectives From Turkey, *World Leisure Journal*, 56(4), 300-316.
- Gürsoy, Y. (2016). Giresun İlinin Spor Turizmi Açısından Değerlendirilmesi. *Journal Of International Social Research*, 9(45).
- Gözen, E. (2020). Açık alan rekreasyon aktivitelerine katılmayı motive eden faktörlere yönelik ölçek geliştirme çalışması. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 2197-2209. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2020.475>
- Hall, C. M., & Weiler, B. (1992). Introduction. In B. Weiler & C. M. Hall (Eds.), *Special Interest Tourism* (1-14). London: Belhaven Press.
- Hardiman, N. & Burgin, S. (2011). Canyoning Adventure Recreation In The Blue Mountains World Heritage Area (Australia): The Canyoners And Canyoning Trends Over The Last Decade. *Tourism Management*, 32, 1324 – 1331.
- Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve Animasyon*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- İbrahim, H., & Cordes, K. A. (2002). *Outdoor recreation*. Sagamore Publishing LLC.
- Jenkins, J., & Pigram, J. (2006). *Outdoor Recreation Management*. (Second Edt.). Routledge
- Jensen, Clayne. R. And Guthrie, Steven. P. (2005), *Outdoor Recreation In America*. United States Of America: Human Kinetics
- Kalkan, A. (2012). Açık Alan Rekreasyonu, Doğa Sporları Yapan Bireylerin Bu Sporları Yapma Nedenleri: Antalya Örneği (Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi).
- Karaca, H., & Demir, E. (2020). Medeni durumun rekreatif motivasyon üzerindeki etkisi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 33-47.
- Karadeniz, S. (2017). Rekreasyon: Tanımı ve Önemi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 5(3), 98-105.
- Karaküçük, S. & Gürbüz, B. (2007). *Rekreasyon ve Kent (Li)Leşme*. Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S. (2001). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme (Üçüncü Baskı)*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kayri, M. (2009). Araştırmalarda Gruplar Arası Farkin Belirlenmesine Yönelik Çoklu Karşılaştırma (Post-Hoc) Teknikleri. *Journal Of Social Science*, 55, 22.
- Kement, Ü. Ve Güçer, E. (2015). Kamping Yapan Bireylerin Çevre Dostu Rekreasyon Davranışlarına Ekolojik Tutum ve Rekreasyonel Motivasyon Değişkenlerinin Etkisinin İncelenmesi. *Journal Of Recreation And Tourism Research (Jrtr)*, 2(3), 16-27.

- Keyes, R. (1985). *Chancing It: Why We Take Risks* (Pp. 41-43). Boston: Little Brown And Company Publishers.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme* (4. Bs.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kızılırmak, İ., Kaya, F., Yıldız, S., Kurtulay, Z., (2016). Yerel Paydaşların Bakış Açısıyla Erzincan İli Ekoturizm Alanlarının Değerlendirilmesi. 07-09 Nisan 2016 I. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi Bildiri Kitabı, Erzincan, 205-216.
- Kil, N., Holland, S. M. & Stein, T. V. (2014). Structural Relationships Between Environmental Attitudes, Recreation Motivations, And Environmentally Responsible Behaviors. *Journal Of Outdoor Recreation And Tourism*, 7(8),16–25.
- Kinczel, A., Maklári, G., & Müller, A. (2020). Recreational Activities And Motivation Among Young People. *Geosport For Society*, 12(1), 53-65. <https://doi.org/10.30892/Gss.1206-059>
- Koçak, F., & Balcı, V. (2010). Doğada Yapılan Sportif Etkinliklerde Çevresel Sürdürülebilirlik. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 2(2), 213-222.
- Kondric, M., Sindik, J., Furjan-Mandic, G., & Schiefler, B. (2013). Participation Motivation And Student's Physical Activity Among Sport Students In Three Countries. *Journal Of Sports Science & Medicine*, 12(1), 10. Erişim Adresi: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3761756/pdf/jssm-12-10.pdf>
- Korkmaz, F. (2018). Rekreasyonun Bireysel ve Toplumsal Faydaları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 56-70.
- Lepp, A., & Gibson, H. (2008). Sensation Seeking And Tourism: Tourist Role, Perception Of Risk And Destination Choice. *Tourism Management*, 29(4), 740-750. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2007.08.002>
- Müderrişoğlu, H., Aşıkkutlu, H. S., Kalaycı, A., Ve Salantur, B. (2006). Rekreasyonel Motivasyonların Belirlenmesi: Spor Tesisi Örneği. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 2(2), 15-23. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/274886>
- Nohr, K. M. (2009). *Managing Risk In Sport And Recreation: The Essential Guide For Loss Prevention*. Human Kinetics.
- Olson, Brent. A. (2010), The Outdoor Recreation Resource Review Commission And The Rationalization Of Recreational Resources. *Geoforum*, Vol: 41, No: 3, 447-456.
- Orel, F. D., & Yavuz, M. C. (2003). Rekreasyonel Turizmde Müşteri Potansiyelinin

- Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(11) 61-76.
- Özdemir, H. (2019). Kent İçi Rekreasyon Alanları ve Toplum Sağlığı. Şehir ve Toplum Dergisi, 14(4), 77-89.
- Parkin, D., Blades, G. (1998). Risk Management And Outdoor Education: A Practical Approach To Ensuring Positive Outcomes. Horizons, 66(10).
- Pearce, P. (1988) The Ulysses Factor: Evaluating Visitors In Tourist Settings. New York: Springer Verlag
- Pearce, P. (1998). Marketing And Management Trends In Tourist Attractions. Asia Pacific Journal Of Tourism Research, 3(1), 1-8.
- Plummer R., Outdoor Recreation, First Edition Published By Routledge, New York, 2009.
- Pomfret, G. (2006). Mountaineering Adventure Tourists: A Conceptual Framework For Research. Tourism Management, <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2004.08.003>
- Raadik, J., Cottrell, S. P., Fredman, P., Ritter, P. Ve Newman, P. (2010). Understanding Recreational Experience Preferences: Application At Fulufjället National Park, Sweden. Scandinavian Journal Of Hospitality And Tourism, 10(3), 231-247.
- Roberts, K. (2016). Leisure In Contemporary Society. Cabi.
- Russell, R. V. (2017). Pastimes: The Context Of Contemporary Leisure (No. Ed. 6). Sagamore Publishing.
- Ryan, C. (1998). The Travel Careerladder: An Appraisal. Annals Of Tourismresearch, Vol. 25 (4), 936-957.
- Ryan, R. M. Ve Deci, E. L. (2000). Intrinsic And Extrinsic Motivations: Classic Definitions And New Directions. Contemporary Educational Psychology, 25(1), 54-67.
- Saçlı, Ç., & Kahraman, C. Ö. (2019). Açık Alan Rekreasyonu Olarak Yamaç Paraşütü Etkinliğine Katılanların Motivasyonları ve Etkinlik Memnuniyetlerinin Belirlenmesi: Arsuzfest Örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(4), 1249-1269.
- Sağcan, M. (1986), Rekreasyon ve Turizm, İzmir: Cumhuriyet Basım Evi.
- Serarslan, M. Z., & Bakır, M. (1988). Turizm Pazarlamasında Sporun Yeri ve Türkiye Açısından Değerlemesi. Pazarlama Dünyası, 2(9), 28-30.
- Sevinç, F., & Özel, Ç. H. (2018). Boş Zaman Aktivitesi Olarak Dalış ve Yaşam Doyumu ile İlişkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(3),

397-415.

- Slovic, P. (2000). The perception of risk. Earthscan Publications.
- Smith, A. (2006). Leisure And Ancient Rome. John Wiley & Sons.
- Spengler, J. O., Connaughton, D., Pittman, A. T. (2006). Risk Management İn Sport And Recreation. Human Kinetics.
- Suu(2018). <https://Www.Suu.Edu/Erm/Pdf/Risk-Assessment-Process.Pdf>(Erişim: 01 Nisan 2025).
- Szabo, A., & Ábrahám, J. (2013). Rekreasyonun Sosyal Becerilere Etkisi. Journal Of Social Psychology, 45(3), 123-135.
- Tabachnick BG, Fidell LS. Using Multivariate Statistics (six. ed.) Pearson. 2013.
- Tarınç, Abdullah. (2021). Rekreasyon Motivasyonu.
- Tekin, A. (2003) Bir Rekreasyonel Aktivite Olan Doğa Yürüyüşü Programına Katılımın İş Görenlerin Uyum Düzeyine Etkisi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi, Danışman Prof. Dr. Müslüm Bakır, İstanbul 2003.
- Torkildsen, G. (2005). Torkildsen's Sport And Leisure Management. New York: Routledge Press, https://Books.Google.Com.Tr/Books?İd=Rzv_Agaaqbaj&Printsec=Frontcover&Hl=Tr&Source=Gbs_Ge_Su_Mmary_R&Cad=0#V=Onepage&Q&F=False (Erişim: 01.04.2025).
- Torkildsen, G. (2012). Leisure And Recreation Management. Routledge.
- Umaç, E. (2021). Rekreasyon ve Sosyal Beceriler. Cbü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 12(2), 67-78.
- Usta, A. (2018). Organizasyonlarda Risk Yönetimi Süreci: Stratejiler, Amaçlar ve Unsurlar. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(2), 91-110.
- Uzun F. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Motivasyonları ile Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörlerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Vikipedi yazarları. (n.d.). ATV (taşıt). Vikipedi. [https://tr.wikipedia.org/wiki/ATV_\(ta%C5%9F%C4%B1t\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/ATV_(ta%C5%9F%C4%B1t))
- Weber, E. U., & Milliman, R. A. (1997). Perceived risk attitudes: Relating risk perception to risky choice. Management Science, 43(2), 123-144.
- Weber, K. (2001). Outdoor Adventure Tourism A Review Of Research Approaches.

- Annals Of Tourism Research, 28(2),360-377.
- Yavaş, Ö. (2017). Doğa ve Macera Rekreasyonu Katılımcılarının Baskın Beyin Alanları, Aleksitimi ve Risk Alma Davranış İlişkisinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yıldırım, E. (2015). Antik Çağlarda Boş Zaman Etkinlikleri. Tarih Dergisi, 10(1), 32-45.
- Yıldız, A., Demirtaş, M., & Kılıç, S. (2021). Cinsiyetin risk alma eğilimi üzerindeki etkisi. Sosyal Bilimler Dergisi, 5(2), 45-59.
- Yılğın, A. (2021). Rekreasyon Alanı Kullanımına İlişkin Katılım Engellerinin ve Motivasyonun Yaşam Becerisine Olan Etkisinin İncelenmesi (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi).
- Yolcu, A. F. (2024). Sportif Rekreasyon Faaliyeti Olarak Doğa ve Macera Sporları Yapan Bireylerin Akış Deneyimleri ve Risk Alma Eğilimlerinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi).
- Yumuk, E. D. (2023). Açık Alan Rekreasyonu Etkinlikleri Katılımcılarında Macera Davranışı, Psikolojik Sağlamlık ve Öznel İyi Oluş İlişkisinin Belirlenmesi.
- Zuckerman, M. (1994). Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking. Cambridge University Press.
- Zuckerman, M. (2007). Sensation Seeking and Risky Behavior. American Psychological Association.

8. EKLER

EK-1. Etik Kurul Onayı

ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanı Bilimsel Araştırma Etiği Kurul Kararı

TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI	KARAR TARİHİ
09	34	06.11.2024

Karar Numarası: 2024/29

Doç. Dr. Meriç ÖDEMİŞ'in Danışmanlığını yaptığı Diğer Araştırmacılar Yüksek Lisans öğrencisi Tunahan OĞUZ'un Araştırmanın yürütücüsü olduğu 14.10.2024 tarihli ve 7878 E. No'lu **"Açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma ve motivasyon düzeylerinin incelenmesi"** başlıklı yüksek lisans tez çalışmasına ait etik kurul başvurusunun görüşülmesi istemi.

Doç. Dr. Meriç ÖDEMİŞ'in Danışmanlığını yaptığı Diğer Araştırmacılar Yüksek Lisans öğrencisi Tunahan OĞUZ'un Araştırmanın yürütücüsü olduğu 14.10.2024 tarihli ve 7878 E. No'lu **"Açık alan rekreatif etkinliklere katılan bireylerin risk alma ve motivasyon düzeylerinin incelenmesi"** başlıklı yüksek lisans tez çalışmasına ait etik kurul başvurusunun fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucaya ait olmak üzere araştırma süresince uygulanmasının **etik olarak uygun olduğuna** oybirliği ile karar verildi.**06.11.2024**

(e-imzalıdır)

Prof. Dr. Burçin Cevdet ÇETİNSÖZ
Kurul Başkanı

(e-imzalıdır)

Prof. Dr. Kamile DEMİR
(Kurul Başkan YRD.)

(e-imzalıdır)

Prof. Dr. Serdar BULUT
Üye

(e-imzalıdır)

Prof. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ
Üye

(e-imzalıdır)

Prof. Dr. Seymur AĞAZADE
Üye

(e-imzalıdır)

Prof. Dr. Süleyman Cem ŞAKTANLI
Üye

(e-imzalıdır)

Prof. Dr. Kemal VATANSEVER
Üye

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır..

EK-2. Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu (DOSPERT-30) Kullanım İzni

DOSPERT Ölçek ve çözümlemesi.docx Harici Gelen Kutusu x

 Sırrı Cem Dinç Alıcı: ben

Ölçek ve çözümlemesi ektedir. İyi çalışmalar dilerim

iPhone'umdan gönderildi

Bir ek • Gmail tarafından tarandı ⓘ

 DOSPERT Ölçek v...

 TUNAHAN OĞUZ Alıcı: Sırrı

Çok teşekkür ederim hocam . İyi günler dilerim

EK-3. Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği Kullanım İzni

TUNAHAN OĞUZ

Alıcı: ebrugözen

25 Tem Per 10:46

Hocam merhabalar. İsmim Tunahan Oğuz. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi rekreasyon anabilim dalında yüksek lisans yapıyorum. Rekreasyon aktivitelerine katılım motivasyon ölçeğinizi izniniz olursa çalışmamda kullanmak istiyorum.

Teşekkür ederim

Ebru Gözen

Alıcı: ben

25 Tem Per 15:33

Merhaba,
Kullanabilirsiniz.

EK-4. Alana Özgü Risk Alma Ölçeği Kısa Formu (DOSPERT-30)

Değerli katılımcı,

Aşağıdaki maddeler, belirtilen eylemleri gerçekleştirmeye ne kadar istekli ve yatkın olduğunuzu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen aşağıdaki önermelerde açıklanan durum veya etkinliklere kişisel davranış düzeyini seçiniz. Elde edilecek veriler tek bir araştırma için topluca kullanılacak olup, tümüyle gizli tutulacaktır. İlginize teşekkür ederim.

1	2	3	4	5	6	7
Kesinlikle Hayır	Muhtemelen Hayır	Kısmen Hayır	Kararsız	Kısmen Evet	Muhtemelen Evet	Kesinlikle Evet
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						

EK-5. Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği

Sayın katılımcı aşağıdaki cümlelerde nokta işareti ile işaretlenmiş yerlere yaptığınız aktiviteye göre düşünerek ilgili cümlenin karşısına kutucuk içine X işaretini koyarak yorumlayın.	Hiç uygun değil	Uygun değil	Fark etmez	Uygun	Tamamen uygun
1).....Yeni bir başarı elde edeceğim düşüncesi beni heyecanlandırır					
2).....Yaşadığım başarısızlıklar beni yıldırmaz					
3)zihnimi sürekli hedefimdeki işle meşgul ederim.					
4)işimi şansa bırakmam.					
5)sürekli olarak yaptığımın daha iyisini nasıl başarabileceğime odaklanırım.					
6)başarısız olmamak için ekstra çaba harcarım.					
7)engellerle karşılaştığımda bile başarı elde edeceğime inanmaya/ güvenmeye devam ederim.					
8)her şeyi kusursuz yapmak isterim.					
9)başarılı olduğumun onaylanması benim için önemlidir.					
10)başarılı olduğumda hemen yeni hedefler oluşturmak isterim.					
11)başarılı olduğumda hemen yeni hedefler oluşturmak isterim.					
12)yeteneklerimin üst sınırında olan zorlukları ararım					
13)karmaşık hedefleri başarmaktan zevk alırım					
14)kendime gerçekçi ama zorlu hedefler koyarım					
15)doğaya meydan okumayı severim					
16)zor etapları kolay olanlara tercih ederim					

EK-5. Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyon Ölçeği (Devam)

17)güçlü ve dayanıklı olduğumu kanıtlamayı severim					
18)zor etaplar için yaratılmış bir birey olduğumu düşünüyorum					
19)zorluklara karşı dayanma kapasitemi yükseltecek aktiviteleri tercih ederim.					
20)üstesinden geleceğim engeller olduğunda risk alırım					
21)zor etaplara beni çeken özelliklerden biri de riski sevmemdir.					
22)içimden bir duygu beni risk almaya iter.					
23)adrenalinimi yükselten deneyimler yaşamaktan hoşlanırım.					
24)riskli durumlar karşısında endişe seviyem düşüktür.					
25)rahatsız edici / tehdit edici durumlara meydan okumayı severim.					
26)sorumlulukları paylaşmak yerine, kişisel sorumluluk almayı tercih ederim					
27)takım aktivitelerinden ziyade, bireysel olarak yapılan aktiviteleri tercih ederim					
28)diğerlerinden daha hırslı ve daha iyi olmak beni motive eder.					
29)diğerlerinin benden daha iyi performans göstermesi beni olumsuz etkiler.					
30)performansımı, iyi sonuç elde etmemden ziyade, diğerlerinden daha iyi olup olmama durumumla değerlendiririm.					
31)amacım, yeni insanlarla tanışmaktır.					
32)başkalarını etkileyecek yeni fikirler sunarım.					
33)yeni şeyleri denemek bana haz verir,					
34)bir önceki seferden daha başarılı olmak için yeni taktikler uygulayırım.					
35)geliştirilen yeni uygulamaları merak ederim.					
36)diğerlerini de yeni fikirler üretmeleri için heveslendiririm.					

EK-6. Kişisel Bilgi Formu

Sayın Katılımcı;

Elinizde bulunan bu anket formu “*Açık Alan Rekreatif Etkinliklere Katılan Bireylerin Risk Alma ve Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi*” amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen veriler sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Vereceğiniz samimi cevaplarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Tunahan OĞUZ

Doç. Dr. Meriç ÖDEMİŞ

1. Cinsiyetiniz
Kadın ☐ Erkek ☐
2. Yaşınız (Gün-Ay-Yıl) olarak yazınız.
-
3. Medeni Haliniz
Evli ☐ Bekar ☐
4. Eğitim Durumunuz
☐ İlkokul
☐ Ortaokul
☐ Lise
☐ Lisans (Üniversite)
☐ Lisansüstü (Yüksek Lisans-Doktora)
5. Size Göre, Gelir Düzeyiniz
☐ 17.000 TL ve altı
☐ 17.001 – 30.000 TL
☐ 30.001 TL ve 50.000 TL
☐ 50.000 TL ve üzeri
6. Yaptığınız Olduğunuz Açık Alan Rekreatif Etkinlik
(Örneğin; Yamaç Paraşütü, Rafting, Jeep Safari, Atv Safari, Dalış, Kayak, Snowboard)
-
7. Etkinliğe katıldığınız bölge?
☐ Alanya ☐ Ölüdeniz ☐ Marmaris ☐ Kemer
8. Yaptığınız Açık Alan Rekreatif Etkinliğini Sadece Tatilde mi Yapıyorsunuz
Evet ☐ Hayır ☐
9. Açık Alan Rekreatif Ürünleri (Örneğin; Yamaç Paraşütü, Rafting, Jeep Safari, Atv Safari, Dalış, Kayak, Snowboard) Satın Alma Tarzınız Nedir?
Maceracı ☐ Sosyal ☐
Rahatlatıcı ☐ Faydacı ☐ Plansız ☐

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı-Soyadı : Tunahan OĞUZ

Eğitim Geçmişi:

- 2022, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı (Yüksek Lisans)
- 2018-2022, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü (Lisans)

Mesleki Geçmişi:

- 2021-2022, Yüzme Antrenörü, Alanya Deniz Aslanları Spor Kulübü
- 2022, Beden Eğitimi Öğretmeni, Alanya Final Akademi Anadolu Lisesi
- 2020, Ticari Tandem Yamaç Paraşütü Pilotu, Alanya Ulusky Tandem Paragliding

Bilimsel Çalışmalar:

OĞUZ, T., HAS, M. E., & NALBANT, Ö. (2023). Yamaç Paraşütü Pilotlarının Kavrama Kuvveti ve Reaksiyonları ile Hedefe İniş Performansları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. Presented at the 4. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi', ANTALYA.